МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "ОБЛІК І АУДИТ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"
спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

СИСТЕМА ОБЛІКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ОПЕРАЦІЙ З НИМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ФК «РОШЕН-ФІНАНС»»

здобувача: Івко Єлизавети Юріївни _____

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ходзицька В. В _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувача кафедри: к.е.н., доцент Степаненко О.І.

_____

Київ – 2024

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 50 сторінок, 4 таблиці, список використаних джерел з найменувань та додатки.

«Системи обліку боргових цінних паперів та операцій з ними на підприємстві ТОВ «ФК «РОШЕН-ФІНАНС»»»

Об'єктом дослідження є система обліку та аналізу боргових цінних паперів та операцій підприємства з ними.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти системи обліку боргових цінних паперів та операцій підприємства з ними, включаючи порядок формування та обліку цінних паперів, а також вивчення впливу цих операцій на фінансовий стан та результативність діяльності підприємства.

Метою даної кваліфікаційної бакалаврської роботи є розкриття особливостей системи обліку та аналіз боргових цінних паперів на підприємстві, проведення аналітичного огляду рівня, динаміки та структури операцій з цінними паперами, з'ясування їхнього впливу на фінансові результати та ризики підприємства, а також обґрунтування напрямків удосконалення системи обліку та аналізу боргових цінних паперів для підвищення ефективності управління підприємством.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання:*

- розкрити економічну сутність боргових цінних паперів, розглянути їх класифікацію та особливості обліку;
- розкрити особливості організації підприємства та його діяльності та їх вплив на побудову обліку боргових цінних паперів;
- розкрити особливості облікової політики підприємства щодо обліку боргових цінних паперів;
- розглянути практичні аспекти документування операцій з борговими цінними паперами на підприємстві ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»;
- розкрити інформацію про відображення результатів операцій з борговими паперами у фінансовій звітності підприємства.

Теоретична та методична значущість полягає в тому що робота систематизує знання про різні види боргових цінних паперів, їх класифікацію та особливості, а також їхній вплив на фінансовий стан підприємств. Крім того, дослідження розширює теоретичні уявлення про механізми емісії, обліку та погашення боргових інструментів, що є основою для подальших наукових досліджень у цій сфері. Запропоновані методики обліку облігацій, векселів та інших боргових інструментів дозволяють більш точно та ефективно відображати фінансові операції в бухгалтерському обліку, враховуючи специфіку різних видів цінних паперів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024.

Рік захисту роботи: 2024.

Ключові слова: боргові цінні папери, облік боргових цінних паперів, облігації, векселі, облік облігацій.

ЗМІСТ

ВСТУП 1

РОЗДІЛ 1 4

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 4

1.1 Економічна сутність боргових цінних паперів: їх класифікація та особливості обліку. 4

1.2 Організаційні та технологічні особливості діяльності ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» та їх вплив на побудову обліку боргових цінних паперів 19

1.3 Облікова політика щодо боргових цінних паперів та її відповідність вимогам НП(С)БО 23

РОЗДІЛ 2 26

СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ НА ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 26

2.1 Документування операцій з борговими цінними паперами на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 26

2.2 Синтетичний та аналітичний облік боргових цінних паперів на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 33

2.3 Розкриття інформації про боргові цінні папери у фінансовій звітності ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 38

2.4 Аналіз операцій з борговими цінними паперами на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 40

2.5 Сучасні інформаційні системи в обліку боргових цінних паперів в ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» 43

ВИСНОВКИ 47

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 51

ДОДАТКИ 53

ВСТУП

Операції з борговими цінними паперами (далі БЦП) - це процес купівлі, продажу, викупу та обліку цих інструментів. Ці процеси мають важливе значення для банків, інвестиційних компаній, страхових компаній та підприємств.

Документування операцій з борговими цінними паперами є важливим елементом управління ризиками та забезпечення дотримання вимог законодавства. Цей процес передбачає складання різних документів, таких як договори, акти прийому-передачі, звіти про операції з борговими цінними паперами, тощо.

Облік операцій з БЦП включає в себе реєстрацію всіх операцій з цими цінними паперами в облікових системах та відповідних бухгалтерських записах. Окрім того, для ефективного управління операціями з борговими цінними паперами необхідний постійний моніторинг та аналіз ризиків та результатів операцій.

Актуальність теми обумовлена збільшенням обсягами стратегій інвестування, а також необхідністю у вдосконаленні систем обліку. Швидкість та точність обліку операцій з борговими цінними паперами має вирішальне значення для емітентів боргових цінних паперів, інвесторів та регулюючих інституцій. Забезпечення ефективного контролю за обігом цінних паперів стає важливою складовою фінансової стабільності та є корелятивним з фінансовою ризиковістю підприємства. Прозорість висвітлення операцій з борговими цінними паперами є ключовим елементам що визначає стійкість та стабільність фінансових ринків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про занепокоєність вітчизняних та зарубіжних авторів щодо фінансового контролю обліку цінних паперів. Так у статті Майкла Е. Бредбері "Які стандарти бухгалтерського обліку стали причиною примусових заходів після прийняття МСФЗ?" висвітлено, що після впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) найбільш поширеними запитами з боку Комісії з цінних паперів стали питання, пов'язані з переходом на ці стандарти, поданням фінансової звітності та розкриттям

інформації про фінансові інструменти та пов'язаних сторін. Бредбері зазначає, що ці запити регулятора відрізняються від підходу зовнішнього аудитора та акцентують увагу на питаннях розкриття інформації [1].

Серед вітчизняних авторів, що проводили дослідження у сфері обліку боргових цінних паперів Л. Духновська, Т. Редзюк, А. М. Тхір, Т. Д. Косова, М. В Рубаха, О. Б. Головнич та М. І. Бондар.

У своїй статті Євей Ву та Бофу Чжан розглядають можливий вплив державного нагляду за цінними паперами на ухилення від сплати податків. Вони вбачають, що зростання такого нагляду може сприяти зменшенню корпоративного ухилення від сплати податків, підкреслюючи потенційну важливість цього ефекту для регулювання фінансових ринків та податкової системи [2].

Метою даної кваліфікаційної бакалаврської роботи є розкриття особливостей системи обліку та аналіз боргових цінних паперів на підприємстві, проведення аналітичного огляду рівня, динаміки та структури операцій з цінними паперами, з'ясування їхнього впливу на фінансові результати та ризики підприємства, а також обґрунтування напрямків удосконалення системи обліку та аналізу боргових цінних паперів для підвищення ефективності управління підприємством.

Завданням дослідження є розкриття економічної сутності боргових цінних паперів, розгляд їх класифікації та особливостей обліку. Розкрити особливості організації підприємства та його діяльності та їх вплив на побудову обліку боргових цінних паперів. Розглянути особливості облікової політики підприємства щодо обліку боргових цінних паперів.

Розглянути практичні аспекти документування операцій з борговими цінними паперами на підприємстві ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС». Розкрити інформацію про відображення результатів операцій з борговими паперами у фінансовій звітності підприємства.

Об’єктом дослідження є система обліку та аналізу боргових цінних паперів та операцій підприємства з ними.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти системи обліку боргових цінних паперів та операцій підприємства з ними, включаючи порядок формування та обліку цінних паперів, а також вивчення впливу цих операцій на фінансовий стан та результативність діяльності підприємства.

Методами дослідження в даній роботі є метод класифікації та аналіз та аналітика.

Теоретична значущість полягає в тому що робота систематизує знання про різні види боргових цінних паперів, їх класифікацію та особливості, а також їхній вплив на фінансовий стан підприємств. Крім того, дослідження розширює теоретичні уявлення про механізми емісії, обліку та погашення боргових інструментів, що є основою для подальших наукових досліджень у цій сфері.

Методична значущість полягає у розробці та вдосконаленні методик обліку та управління борговими цінними паперами. Запропоновані методики обліку облігацій, векселів та інших боргових інструментів дозволяють більш точно та ефективно відображати фінансові операції в бухгалтерському обліку, враховуючи специфіку різних видів цінних паперів. Методичні рекомендації щодо використання сучасних інформаційних систем для автоматизації обліку боргових цінних паперів можуть бути корисними для підприємств, що прагнуть підвищити ефективність своїх фінансових операцій.

Інформаційною базою для роботи є фінансова звітність досліджуваного підприємства, рішення про емісію облігацій, а також правова база у вигляді положень та законів.

Структура роботи: робота складається зі вступу, першого розділу, який містить 3 підпункти, другого розділу, що містить 5 підпунктів, висновків, списку літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

1.1 Економічна сутність боргових цінних паперів: їх класифікація та особливості обліку.

Боргові цінні папери грають важливу роль в економіці, оскільки вони є інструментом для залучення капіталу та фінансування різноманітних проектів та ініціатив.

Організації та державні установи можуть видавати боргові цінні папери, такі як облігації, щоб залучити кошти на розвиток своєї діяльності або фінансування проектів. Люди, які придбають ці боргові цінні папери, стають їх власниками та отримують певний відсоток доходу від цих інвестицій.

У свою чергу, інвестори отримують можливість заробити на своїх інвестиціях та отримувати дохід у вигляді дивідендів. Боргові цінні папери також дозволяють інвесторам розподілити свої ризики, оскільки вони можуть інвестувати в різноманітні цінні папери з різними рівнями ризику.

Крім того, боргові цінні папери можуть використовуватися як засіб зменшення податкового тягаря. У деяких країнах державні облігації можуть бути звільнені від оподаткування, що дозволяє інвесторам отримати більш високий дохід від своїх інвестицій.

Боргові цінні папери дозволяють підприємствам залучати кошти не тільки зі своїх джерел, але й зовнішніх джерел, що покращує фінансовий стан компанії та забезпечує можливість розширення бізнесу. Крім того, залучення боргових коштів є менш ризикованим порівняно з емісією акцій, оскільки підприємство не передає контроль над бізнесом.

Цінним папером, відповідно до Закону України про ринки капіталу та організовані товарні ринки, є документ установленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає

взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам [3, розділ 2, ст. 8, п. 1].

Боргові цінні папери (далі БЦП) – це цінні папери, що є підтипом пайових цінних паперів, що посвідчують відносини позики і передбачають обов'язок емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, сплатити у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги, а також інші права власника та обов'язки емітента і осіб, які надають забезпечення за облігаціями [3, розділ 2, ст. 8, п. 7].

До боргових цінних паперів належать:

1. корпоративні облігації;
2. державні облігації України;
3. облігації місцевих позик;
4. казначейські зобов'язання України;
5. ощадні сертифікати банків;
6. депозитні сертифікати банків;
7. векселі;
8. облігації міжнародних фінансових організацій;

Облігація - це цінний папір, що посвідчує внесення його першим власником коштів, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує обов'язок емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений проспектом або рішенням про емісію (для державних облігацій України - умовами їх розміщення) строк та виплатити дохід за облігацією, якщо інше не передбачено проспектом або рішенням про емісію (для державних облігацій України - умовами їх розміщення) [3, розділ 2, ст. 11, п. 1]. Можуть існувати виключно в електронній формі.

Класифікують облігації наступним чином:

1. Залежно від строку їх обігу:

а. довгостроковими - із строком обігу понад п'ять років;

b. середньостроковими - із строком обігу від одного до п’яти років;

c. короткостроковими - із строком обігу до одного року .

2. Залежно від способу виплати доходу [3, розділ 2, ст. 11, п. 2].

a. Відсоткові – це облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів або за якими відсоткова ставка дорівнює нулю.

b. Дисконтні - це облігації, що розміщуються за ціною, нижчою за їхню номінальну вартість. Різниця між ціною придбання та номінальною вартістю облігації, яка виплачується власнику облігації під час її погашення, становить дохід (дисконт) за облігацією [3, розділ 2, ст. 11, п. 3].

c. Цільові – погашення таких облігацій здійснюється товаром.

3. Залежно від способу їх погашення:

a. Звичайні - це облігації, погашення яких здійснюється шляхом сплати емітентом їх власнику номінальної вартості, крім конвертованих корпоративних облігацій, погашення яких здійснюється в порядку встановленому Законом України про ринки капіталу та організовані товарні ринки.

b. Цільові - це облігації, погашення яких здійснюється шляхом передачі товарів та/або надання послуг, та/або виконання робіт відповідно до вимог, встановлених проспектом (рішенням про емісію, а для державних облігацій України - умовами їх розміщення), а у випадках та порядку, передбачених проспектом (рішенням про емісію, а для державних облігацій України - умовами їх розміщення), - шляхом сплати коштів власнику таких облігацій [3, розділ 2, ст. 11, п. 4].

4. Залежно від мети використання залучених коштівю:

a. Ординарні облігації - це облігації, проспект (рішення про емісію, а для державних облігацій України - умови розміщення) яких не передбачає (не передбачають) мети використання залучених коштів для фінансування екологічного або інфраструктурного проекту.

b. Інфраструктурні облігації - це облігації, проспект (рішення про емісію цінних паперів, а для державних облігацій України - умови розміщення) яких передбачає (передбачають) використання залучених коштів виключно на

фінансування будівництва (реконструкції) об’єктів інфраструктури або реалізації інфраструктурного проекту чи окремого його етапу.

с. Популярності серед інвесторів все частіше набувають зелені облігації, оскільки все більше у світі цінується занепокоєність екологічним станом нашої планети, тож зелені облігації - це облігації, проспект (рішення про емісію, а для державних облігацій України - умови розміщення) яких передбачає використання залучених коштів виключно на фінансування екологічного проекту або окремого його етапу [3, розділ 2, ст. 11, п. 5].

Корпоративні облігації є іменними цінними паперами, випущеними юридичними особами, які займаються підприємницькою діяльністю для отримання прибутку, а також іншими юридичними особами у випадках, передбачених законом. Випуск корпоративних облігацій здійснюється юридичними особами лише після повного внесення їхніх внесків до статутного капіталу. Корпоративні облігації засвідчують зобов'язання емітента, але не надають право на участь в управлінні ним [3, розділ 2, ст. 12, п. 1].

Вексель - це документ, який засвідчує зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити певну суму грошей власнику векселя (векселедержателю) після настання строку платежу. Ці цінні папери можуть бути простими або переказними та існують лише у паперовій формі. Фінансовий банківський вексель є документом, який засвідчує зобов'язання банківської установи сплатити певну суму вказаній особі після настання строку платежу. У той час, фінансовий казначейський вексель - це документ, що посвідчує зобов'язання центрального органу виконавчої влади, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, сплатити певну суму вказаній особі після настання строку платежу [3, розділ 2, ст. 28, п. 1].

Закон забороняє використовувати векселі як внесок до статутного фонду господарського товариства.

Векселі можуть бути:

1) довгостроковими - із строком обігу понад п’ять років;

2) середньостроковими - із строком обігу від одного до п’яти років;

3) короткостроковими - із строком обігу до одного року.

Казначейське зобов'язання України - це державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб та посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, надає власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України. Номінальна вартість казначейських зобов'язань України може бути визначена у національній або іноземній валюті [3, розділ 2, ст. 20, п. 1].

Обсяг емісії казначейських зобов'язань України у сукупності з емісією облігацій внутрішньої державної позики України не може перевищувати граничного розміру державного боргу та обсягу пов'язаних з обслуговуванням державного боргу видатків, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний рік [3, розділ 2, ст. 20, п. 1].

Емісія є частиною бюджетного процесу і не підлягає регулюванню Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Погашення та сплата доходу за казначейськими зобов'язаннями України гарантується доходами Державного бюджету України.

Казначейські зобов'язання України можуть бути:

4) довгостроковими - із строком обігу понад п'ять років;

5) середньостроковими - із строком обігу від одного до п'яти років;

6) короткостроковими - із строком обігу до одного року [3, розділ 2, ст. 20, п. 2].

Емітентом казначейських зобов'язань України виступає держава в особі центрального органу виконавчої влади, уповноваженого на реалізацію державної бюджетної політики у сфері управління державним боргом та гарантованим державою боргом, відповідно до законодавства [3, розділ 2, ст. 20, п. 3].

Казначейські зобов'язання України можуть бути іменними або на пред'явника, розміщуються у паперовій або електронній формі. У разі у паперовій формі видається сертифікат.

Ощадний сертифікат банку - це цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного в банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання після спливу встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав [3, розділ 2, ст. 26, п. 1].

Ощадний сертифікат є неемісійним цінним папером, що видається на певний строк (під проценти, передбачені умовами його видачі), може бути виключно ордерним та існує виключно у паперовій формі.

Дохід за ощадними сертифікатами банку виплачується під час пред'явлення їх для оплати в банк, що розмістив сертифікати.

Депозитний сертифікат банку - це цінний папір, який підтверджує суму вимоги до банку, що дорівнює номінальній вартості відповідного сертифіката, і права власника сертифіката на одержання після спливу встановленого строку номінальної вартості сертифіката та відсоткового доходу (якщо виплата відсоткового доходу передбачена сертифікатом) у банку, який здійснив його емісію [3, розділ 2, ст. 27, п. 1].

Емісія депозитних сертифікатів банку здійснюється на певний строк. Депозитний сертифікат може бути відсотковим або дисконтним. Різниця між ними полягає у тому, що за відсотковим депозитним сертифікат банку яким передбачається виплата відсоткового доходу його власнику, а за дисконтним депозитний сертифікат банкувиплачується різниця між ціною придбання та номінальною вартістю депозитного сертифіката, яка виплачується його власнику під час погашення, становить дохід (дисконт) за дисконтним депозитним сертифікатом банку.Номінальна вартість може бути визначена в іноземній валюті. Є іменними цінними паперами та можуть існувати виключно в електронній формі.

Погашення депозитних сертифікатів банків шляхом повернення номінальної вартості депозитного сертифіката банку його власнику та виплата відсоткового доходу (якщо виплата відсоткового доходу передбачена депозитним сертифікатом банку) здійснюються через депозитарну систему України.Випуск депозитних сертифікатів банку реєструється Центральним депозитарієм цінних паперів з наступним повідомленням офіційним каналом зв'язку Національної

комісії з цінних паперів та фондового ринку у встановленому нею порядку [3, розділ 2, ст. 27, п. 5].

Основними характеристиками боргових цінних паперів є:

1. Номінальна вартість - це вартість, на яку випущений борговий цінний папір. Вона вказується в самому цінному папері та визначається емітентом.

2. Купівельна ціна - це ціна, за якою інвестор може купити борговий цінний папір. Вона може бути встановлена ринком або емітентом.

3. Купонний дохід - це сума, яку інвестор отримує від емітента в рахунок відсотків на його позику. Цей дохід зазвичай виплачується інвесторам щокварталу або щорічно, в залежності від умов цінних паперів.

4. Купонний період - це інтервал часу між виплатами купонного доходу. Він може бути щокварталу, щорічно або за іншим графіком.

5. Строк погашення - це дата, коли емітент зобов'язаний повернути номінальну вартість боргового цінного паперу позичальникові (інвестору). Ця дата зазвичай вказується на самому папері.

6. Умови виплати доходу - це умови, які визначають, коли і як купонний дохід виплачується інвесторам. Вони можуть бути встановлені за домовленістю між емітентом і інвесторами або за умовами цінних паперів.

7. Термін погашення - це дата, коли емітент зобов'язаний повернути номінальну вартість боргового цінного паперу та виплатити всі нараховані відсотки. Термін погашення може бути короткостроковим (до 1 року), середньостроковим (від 1 до 5 років) або довгостроковим (понад 5 років).

8. Відсоткова ставка - це процентна ставка, яка визначає суму відсотків, які емітент зобов'язаний виплатити власникам боргових цінних паперів за рік. Відсоткова ставка може бути фіксованою або змінною.

9. Рейтинг емітента - це оцінка фінансової стійкості та здатності емітента виконати свої зобов'язання зі сплати номінальної вартості та відсотків по боргових цінних паперах. Рейтинг емітента визначається незалежними рейтинговими агенціями та може впливати на рівень довіри інвесторів до цих цінних паперів.

10. Ліквідність - це можливість купівлі та продажу боргових цінних паперів на ринку за актуальною ціною [3].

Існують наступні види операцій з борговими цінними паперами:

1.Купівля та продаж на вторинному ринку - інвестори купують або продають боргові цінні папери між собою на відкритому ринку після того, як вони були випущені емітентом.

2.Емісія нових цінних паперів - емітент випускає нові боргові цінні папери на ринку, зазвичай з метою залучення додаткових коштів для фінансування своєї діяльності.

3.Погашення цінних паперів - повернення емітентом номінальної вартості боргових цінних паперів та нарахованих відсотків після закінчення терміну їх дії.

4.Облігації з виплатою відсотків - виплата відсотків залежно від умов цінних паперів. Власники боргових цінних паперів отримують певний відсоток з номінальної вартості цих цінних паперів.

5.Облігації з виплатою по погашенню - виплата номінальної вартості боргових цінних паперів після закінчення терміну їх дії.

6.Конвертація облігації - зміна форми власності боргових цінних паперів з боргових цінних паперів на акції.

Ведення обліку боргових цінних паперів здійснюється за визначеними на етапі організації бухгалтерського обліку принципами та правилами, за обраними способами, методами, у встановлених формах.

Кожний етап ведення обліку здійснених операцій з цінними паперами передбачає організацію бухгалтерського обліку, яка забезпечує ефективну обробку інформації та прийняття подальших рішень щодо здійснення нових операцій з цінними паперами.

Основними завданнями організації бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами на підприємствах мають бути:

- чітке виділення складових облікової політики щодо операцій з цінними паперами;
- класифікація операцій з цінними паперами;

- своєчасне документальне оформлення операцій з цінними паперами;
- належне зберігання бланків цінних паперів;
- впровадження в обліковий процес комп'ютерних програм з можливостями щодо обліку операцій з цінними паперами;
- забезпечення належного захисту інсайдерської інформації щодо операцій з цінними паперами;
- проведення контролю та аналізу відображених в обліку операцій з цінними паперами;
- трансформація даних з облікових рахунків у фінансову звітність підприємства;
- систематичний контроль зовнішньої та внутрішньої інформації щодо операцій з цінними паперами задля удосконалення облікового процесу на підприємстві

Облік боргових цінних паперів має свої особливості, оскільки цінні папери можуть мати різні умови виплати доходів та залежати від різних факторів, таких як процентні ставки, термін погашення, ризики та інші.

Особливостями обліку боргових цінних паперів є:

1.Класифікація цінних паперів - боргові цінні папери можуть класифікуватися як тимчасові або постійні активи залежно від того, чи планується їх утримання на довготривалий термін чи на короткий термін. Це може впливати на їхню вартість та зарахування до різних рахунків у бухгалтерському обліку.

2.Визначення вартості - вартість боргових цінних паперів може змінюватися в залежності від ринкової ситуації, тому їхню вартість слід періодично переоцінювати та зараховувати до звітності за фактичною вартістю.

3.Урахування процентних виплат - у разі, якщо боргові цінні папери мають різні умови виплати процентів, необхідно обліковувати ці виплати на відповідному рахунку бухгалтерського обліку.

4.Відображення в звітах про фінансові результати: Боргові цінні папери відображаються у звітах про фінансові результати у вигляді доходу з інвестицій.

Це дозволяє оцінювати рентабельність інвестицій та здійснювати аналіз ефективності інвестиційного портфеля.

Принципова відмінність у відображенні на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності акцій і облігацій власної емісії та фінансових інвестицій полягає в економічній сутності майнових прав, які забезпечуються цими цінними паперами. Так, вартість емітованих акціонерним товариством акцій являє собою статутний капітал і включається до складу власних фінансових ресурсів підприємства. У свою чергу, емісія облігацій є запозиченням фінансових ресурсів на певний період часу, таким чином вони не впливають на зміни в капіталі, і залежно від терміну, на який випущені облігації, в балансі відображається в складі довгострокових або поточних зобов'язань (в другому або третьому розділі пасиву відповідно). Щодо облігацій у вигляді фінансових інвестицій підприємства порядок відображення їх в обліку залежить від ступеня ліквідності та цілей придбання цих цінних паперів.

Основними етапами обліку боргових цінних паперів є:

1.Придбання/Випуск

2.Відображення у фінансовій звітності на дату балансу

3.Вибуття

Придбані облігації - це фінансові інвестиції, які підприємство зберігає до їхнього погашення. Згідно з вимогами П(С)БО 12, на дату балансу їх відображується за амортизованою вартістю, що враховує вартість інвестицій з урахуванням їхнього поступового списання внаслідок зменшення їх корисності, що збільшується або зменшується на суму накопиченої амортизації дисконту або премії [4, додаток 1].

Придбання облігацій вважають інвестиційною діяльністю, тому кошти, витрачені на придбання облігацій до їх отримання, слід відображати на підрахунку 377 "Розрахунки з іншими дебіторами". При придбанні фінансових інвестицій, різниця між їх вартістю та собівартістю (дисконт або премія) амортизується протягом періоду з дати придбання до дати погашення за допомогою ефективної ставки відсотка. Амортизація дисконту або премії нараховується разом з

відсотками (доходом від фінансових інвестицій), який отримується, і відображається в складі інших фінансових доходів (витрат), при цьому балансова вартість фінансових інвестицій збільшується або зменшується відповідно [4].

Придбання облігацій у довгострокові фінансові інвестиції відображається на рахунку 18 "Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи", і для цього було виділено субрахунок 181 "Боргові цінні папери". При цьому на синтетичному рахунку 14 "Довгострокові фінансові інвестиції" залишаються лише цінні папери, що пов'язані з участю в капіталі інших підприємств та мають корпоративну природу, такі як акції та пов'язані з ними похідні фінансові інструменти. Такий підхід обґрунтовано більшою подібністю облігацій до векселів, а не до акцій, а також тим, що облігації не мають управлінської функції шляхом реалізації права голосу, а лише констатують відношення позики [5].

Рахунок 35 "Поточні фінансові інвестиції" служить для відображення наявності та руху поточних фінансових інвестицій та їх еквівалентів, включаючи депозитні сертифікати. За дебетом на цьому рахунку відображається придбання (дохід) поточних фінансових інвестицій та їх еквівалентів за готівку, а за кредитом - зменшення їх вартості та вибуття [5].

Рахунок 52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями" використовується для обліку розрахунків з іншими особами за емітованими та погашеними власними облігаціями, строк погашення яких перевищує 12 місяців з дати складання балансу. Отримані доходи від продажу або іншого відчуження від облігацій зараховуються на рахунок 741 "Дохід від реалізації фінансових інвестицій". Витрати, пов'язані з такими операціями, включаючи собівартість реалізованих фінансових інвестицій, обліковуються на підрахунку 971 [5].

Аналітичний облік отриманих векселів проводиться окремо для кожного векселя. Векселі, що мають довгостроковий строк платежу, обліковуються на субрахунку 182 "Довгострокові векселі одержані", а векселі з короткостроковим строком платежу - на рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані". При отриманні векселів, відповідні рахунки 182 "Довгострокові векселі одержані" або

34 "Короткострокові векселі одержані" дебетуються. Погашення векселів або їх продаж також відображаються за допомогою рахунків 182 "Довгострокові векселі одержані" або 34 "Короткострокові векселі одержані" [5].

Якщо журнальна форма обліку використовується для обліку векселів, то реєстр синтетичного обліку містить журнал 3. При отриманні векселя від покупця, рахунок 34 "Короткострокові векселі одержані" дебетується, а рахунок 719 "Інші доходи від операційної діяльності" кредитується.

Якщо підприємство використовує облік реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на підставі розрахункових документів, то при отриманні векселів як оплати за цю продукцію (товари, роботи, послуги), здійснюється наступний запис в обліку: Дебет рахунка 34 "Короткострокові векселі одержані". Кредит рахунка 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками" [5].

Так само у бухгалтерському обліку ведуть записи, що пов'язані з отриманням векселів для забезпечення інших видів дебіторської заборгованості. Суми, які знаходяться на рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані", зменшуються по мірі погашення заборгованості, яка була забезпечена векселями, у відповідності з рахунками грошових коштів. Отримання грошових коштів для погашення заборгованості, яка була забезпечена одержаними векселями, обліковуються наступним чином: дебетуються рахунки 31 "Рахунки в банках" і 30 "Готівка", а кредитується рахунок 34 "Короткострокові векселі одержані" [5].

Сума боргу за векселем продовжує враховуватися як дебетове сальдо в рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані", що відображається в обліку. При купівлі векселів кореспонденція рахунків виглядає наступним чином: збільшення дебетового сальдо на рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані" та зменшення кредитового сальдо на субрахунку 311 "Поточні рахунки в національній валюті". При отриманні прибутку, який виникає з різниці між ціною векселя та його сплаченою сумою, записи в обліку виглядають наступним чином: збільшення дебетового сальдо на субрахунку 311 "Поточні рахунки в національній валюті" та збільшення кредитового сальдо на субрахунку 719 "Інші доходи від операційної діяльності" [5].

Продаж векселів передбачає отримання грошових коштів за вексель до закінчення його строку оплати. Різниця між ціною векселя і отриманою за нього сумою представляє збиток для підприємства:

- Дебет рахунка 31 "Рахунки в банках";
- Дебет рахунка 719 "Інші доходи від операційної діяльності";
- Кредит рахунка 34 "Короткострокові векселі одержані".

Заборгованість перед постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами, яка забезпечена виданими векселями, фіксується підприємством в рахунку 62 "Короткострокові векселі видані". Для кожного виданого векселя ведеться окремий аналітичний облік отриманих векселів. При виданні векселів у забезпечення заборгованості постачальникам, запис проводиться наступним чином: дебет рахунка 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", кредит рахунка 62 "Короткострокові векселі видані" [5].

Рахунок 45 "Вилучений капітал" для власної емісії акцій, рахунок 61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями" для погашення поточної заборгованості, рахунки 64 та 65 для розрахунків за податками й платежами та страхуванням відповідно, рахунок 68 для розрахунків за іншими операціями і рахунок 94 "Інші витрати операційної діяльності" для витрат, пов'язаних з дослідженням та розробками, що здійснює підприємство [5].

За погашення заборгованості, яка була забезпечена виданими векселями, проводяться наступні записи в бухгалтерському обліку: дебет рахунка 62 "Короткострокові векселі видані" та кредит рахунка 31 "Рахунки в банках" [5].

Підприємства, які отримують дотації з бюджету, не здійснюють операції з продажу і застави казначейських векселів. Якщо казначейський вексель не був пред'явлений до погашення в установлений строк, то він втрачає свою силу і не може бути сплачений. Платником по казначейських векселях є Головне управління Державного казначейства України, а векселедавці можуть отримати плату за вексельні суми, продаж векселів юридичним особам, які є резидентами згідно з законодавством України, заставу відповідно до законодавства про заставу, або

зарахування коштів у сплату податків до Державного бюджету України за бажанням векселеутримувача. Проценти на вексельну суму не нараховуються [5].

Казначейські векселі, одержані від міністерств, відомств та інших головних розпорядників державних коштів, зараховуються на рахунок 34 "Короткострокові векселі одержані" першим векселедержателем з відображенням вексельної суми: дебетом рахунка 34 "Короткострокові векселі одержані" та кредитом рахунка 46 "Неоплачений капітал".

Передача казначейських векселів для погашення заборгованості перед постачальниками та підрядчиками за вексельною сумою відображається таким записом: дебетом рахунка 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядчиками" та кредитом рахунка 34 "Короткострокові векселі одержані". Для зарахування казначейських векселів для сплати податків до Державного бюджету України або виписки банку про надходження коштів на рахунок в банку підприємства на вексельну суму, запис у обліку здійснюється шляхом дебетування субрахунку 644 "Податковий кредит" та кредитування рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані". Також, дебетується субрахунок 311 "Поточні рахунки в національній валюті", а кредитується рахунок 34 "Короткострокові векселі одержані". У тому ж звітному періоді, коли казначейський вексель прийнято до погашення заборгованості за платежами до Державного бюджету України, перший векселеутримувач здійснює запис у своєму обліку шляхом дебетування рахунка 48 "Цільове фінансування і цільові надходження" та кредитування рахунка 42 "Додатковий капітал" на суму, пов'язану з державним регулюванням цін і тарифів [5].

Коли підприємства, які визначають виручку від реалізації продукції (робіт, послуг) за методом нарахування, одержують казначейський вексель від векселетримача для погашення дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію, товари, інше майно, виконані роботи та надані послуги на вексельну суму, то відповідний запис у їх обліку здійснюється через дебет рахунка 34 "Короткострокові векселі одержані" та кредит рахунка 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками" [5].

Для ведення обліку казначейських векселів, що надійшли на сплату податків до Державного бюджету України або для погашення кредиторської заборгованості, використовуються відповідні методи та терміни погашення. Після отримання коштів за такий вексель, проводяться наступні записи в обліку: дебет субрахунку 311 "Грошові документи в національній валюті" та рахунка 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", і кредит рахунка 71 "Інший операційний дохід". При купівлі казначейських векселів згідно договору купівлі-продажу, здійснюється наступний запис: Дебетується рахунок 34 "Короткострокові векселі одержані" на суму векселів. Кредитується рахунок 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" [5].

Застосування казначейських векселів як застави для забезпечення зобов'язань перед резидентами реєструється в Книзі записів і відображається в обліку на позабалансовому рахунку 05 "Гарантії та забезпечення надані". Якщо право застави припиняється, вексельна сума списується з цього рахунку. Зобов'язання заставотримача відображається на субрахунку 06 "Гарантії та забезпечення отримані". Якщо казначейський вексель, що був предметом застави, переходить від заставодавця згідно з законодавством, то отримана сума за вексель відображається у записі заставодавця. Цей запис оформлюється з дебету рахунків вимог, що повстають з угод банківської позики, купівлі-продажу, оренди, перевезення вантажів, виконання робіт на рахунок 62 "Короткострокові векселі видані" та кредит рахунку 71 "Інший операційний дохід". Вексельна сума цього казначейського векселя відображається з дебету рахунка 94 "Інші витрати операційної діяльності" і кредиту рахунка 34 "Короткострокові векселі одержані" [5].

Підрозділ, що несе відповідальність за операції з розміщення депозитних сертифікатів, отримує повідомлення від структурного підрозділу, який проводить операції з розміщення депозитних сертифікатів, про задоволення заявок на участь у тендері з розміщення депозитних сертифікатів/операцій з розміщення депозитних сертифікатів овернайт Національного банку. Потім цей підрозділ здійснює такі проводки в Системі СЕРТИФ:

- розміщення депозитних сертифікатів на загальний обсяг розміщених депозитних сертифікатів на рахунках Національного банку;
- блокування депозитних сертифікатів, які розміщені та підлягають сплаті в розрізі кожного банку на їх рахунках на підставі задоволених заявок банків [6].

Придбані підприємством в банку ощадні сертифікати відображаються в обліку на рахунках 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті" та 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті". Аналітичний облік здійснюється за банками, що видали ощадні сертифікати, а для термінових сертифікатів - за термінами їх вилучення. Конкретно, при записі в обліку дебетується субрахунок 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті", а кредитується субрахунок 311 "Поточні рахунки в національній валюті" для національної валюти та субрахунок 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" для іноземної валюти [5].

Облік здійснення зворотних записів при вилученні сум, депонованих банком при видачі ощадного сертифіката, буде здійснений в обліку підприємства. Отримані доходи за ощадними сертифікатами вважаються так само, як і нарахування дивідендів за акціями та процентів за облігаціями. Реєстрація отриманих доходів за ощадними сертифікатами здійснюється за допомогою таких записів: дебет рахунка 311 "Поточні рахунки в національній валюті", дебет рахунка 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" і кредит рахунка 73 "Інші фінансові доходи" [5].

1.2 Організаційні та технологічні особливості діяльності ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» та їх вплив на побудову обліку боргових цінних паперів

Товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Рошен-Фінанс»» є фінансовою компанією, що була зареєстрована12.04.2021 за адресою 03039, місто КИЇВ, проспект НАУКИ, будинок 1, видами діяльності якої є:

- 64.99 Надання інших фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення);
- 64.19 Інші види грошового посередництва;

- 64.91 Фінансовий лізинг;
- 64.92 Інші види кредитування.

Основними напрямками є надання коштів у позику, в тому числі на умовах фінансового кредиту та надання послуг з фінансового лізингу [6].

Статутний капітал цього підприємства складає значні 60 500 000 грн. Варто зазначити, що ані одна акція у статутному капіталі не належить державі, що забезпечує підприємству незалежність у прийнятті рішень. Так само жодна частка або пай не були передані до статутного капіталу державного або національного акціонерного товариства чи холдингової компанії.

Колектив підприємства складається з двох осіб, які ефективно управляють всіма операціями. Незважаючи на невелику кількість працівників, фонд оплати праці становить 313 тис. грн, що відображає відданість підприємства справедливій та конкурентоспроможній винагороді. У 2022 році фонд оплати праці було збільшено на 8% у порівнянні з 2021 роком, що демонструє прагнення до постійного покращення умов праці та мотивації співробітників [7].

Кадрова програма підприємства орієнтована на забезпечення високого рівня кваліфікації працівників, щоб задовольнити всі операційні потреби. Було розроблено детальний план навчання, спрямований на підвищення кваліфікації працівників відповідно до вимог чинного законодавства та операційних потреб. Це дозволяє підтримувати високу ефективність роботи і швидко адаптуватися до змін у галузі.

Підприємство зберігає незалежність, не належачи до жодних об'єднань підприємств. Воно також не проводить спільну діяльність з іншими організаціями, підприємствами чи установами. Це дозволяє зосередитися на власних цілях та стратегіях, забезпечуючи стабільний та спрямований розвиток.

Організація керівництва складається з:

- Саприкін Артем Олександрович – керівник підприємства, підписант;
- Тесленко Олена Володимирівна – головний бухгалтер.
- Порошенко Петро Олексійович – бенефіціар;

Засновником компанії є ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН» (код ЄДРПОУ 25392188), що складається з інших дочірніх підприємств що наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Перелік дочірніх підприємств та контрольованих юридичних осіб Концерну "РОШЕН" з часткою в статутному капіталі [6].

№	Повне найменування	Повне найменування контролюючої юридичної особи	Частка в статутному капіталі, %
1	2	3	4
1	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВІННИЦЬКИЙ МОЛОЧНИЙ ЗАВОД «РОШЕН»	85,8577
2	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВІННИЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА»	99,0968
3	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРОПТБАКАЛІЯ»	78,2294
4	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РІЕЛЕКСПЕРТ»	87,6208
5	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КРЕМЕНЧУЦЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»	97,67
6	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»	96,9017
7	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БІОІНКОМ»	70
8	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ОВЕРТОН ЛОГІСТІК»	51

Продовження табл. 1.1

1	2	3	4
9	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БІСКВІТНИЙ КОМПЛЕКС «РОШЕН»	100
10	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «РІТЕЙЛ ПРОГРЕС ДЕВЕЛОПМЕНТ»	100
11	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «РОШЕН ПЛАЗА»	100
12	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «РОШЕН»	100
13	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «РОШЕН-ФІНАНС»	100
14	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН»	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «МІЛК ТРАНС»	100

Приблизна структура власності, з урахуванням остаточних ключових учасників виглядає наступним чином:

Порошенко Олексій Петрович є кінцевим бенефіціаром компанії та протектором трастової конструкції через довірчого власника трасту Sequent (Schweiz) AG, який контролює Sequent (Schweiz) AG, що є контролером Central European Confectionery Investments Limited, який володіє 100% статутного капіталу, що є контролером Central European Group Sarl, який володіє 100% статутного капіталу, що є контролером Central European Investments B.V., який володіє 100% статутного капіталу, що є контролером ТОВ "Український Кондитерський Холдинг", який володіє 85% статутного капіталу, що є контролером (власником) ДП "КК «Рошен», якому належить 100% часток у статутному капіталі надавача фінансових послуг ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС».

Москалевський Вячеслав Олександрович є акціонером Акціонер ПАТ «ЗНВКІФ «Кондитерінвест» (володіє 100 % акцій), що володіє 13% статутного капіталу «Українськиї Кондитерський Холдинг», що є контролером (власником) ДП «КК «Рошен», якому належить 100 % часток у статутному капіталі Надавача фінансових послуг.

Ярандін Володимир Анатолійович є учасником, який володіє 0.5% статутного капіталу ТОВ "Український Кондитерський Холдинг", що є контролером (власником) ДП "КК «Рошен», якому належить 100% часток у статутному капіталі надавача фінансових послуг.

Май Костянтин Владиславович є учасником, який володіє 0.5% статутного капіталу ТОВ "Український Кондитерський Холдинг", що є контролером (власником) ДП "КК «Рошен», якому належить 100% часток у статутному капіталі надавача фінансових послуг [6].

1.3 Облікова політика щодо боргових цінних паперів та її відповідність вимогам НП(С)БО

Облікова політика щодо цінних паперів є ключовим аспектом фінансового управління будь-якого підприємства. Вона визначає, яким чином цінні папери відображаються у фінансовій звітності, їх оцінка та класифікація, а також способи управління ризиками, пов'язаними з цими активами.

Згідно з НП(С)БО 13 товариство включає фінансові активи та зобов'язання в свій баланс, якщо підприємство є стороною-укладачем угоди щодо фінансового інструмента. Операції з придбання та реалізації фінансових активів та зобов'язань раховуються в обліку на дату розрахунку. Це означає, що вони відображаються у фінансовій звітності в той момент, коли вони фактично відбуваються [8, п. 12].

Облікова політика підприємства відіграє ключову роль у визначенні правил і методів ведення бухгалтерського обліку. Вона включає принципи, методи та процедури, які використовуються для підготовки та представлення фінансової звітності. Особливо важливою є облікова політика щодо цінних паперів, оскільки

цей аспект діяльності підприємства має значний вплив на його фінансовий стан та результати діяльності.

ТОВ "ФК "Рошен-Фінанс"" застосовує облікову політику, що відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності (МСФЗ). Визнання та оцінка фінансових інструментів здійснюються згідно з вимогами МСФЗ 9 "Фінансові інструменти", що включає класифікацію та оцінку за амортизованою вартістю або за справедливою вартістю через прибуток або збиток. Критеріями для цього є модель бізнесу підприємства для управління фінансовими активами та характеристики контрактних грошових потоків.

ТОВ "ФК "Рошен-Фінанс"" використовує наступні категорії фінансових активів та зобов'язань:

1. Фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток - цінні папери, які купуються з метою перепродажу. Первісна оцінка таких активів здійснюється за справедливою вартістю, а всі зміни їх вартості визнаються у прибутку або збитку.
2. Фінансові активи, що оцінюються за амортизованою вартістю - активи, що утримуються з метою отримання договірних грошових потоків, які представляють виплати основної суми та відсотків. Амортизована вартість розраховується із застосуванням методу ефективного відсотка.

Справедлива вартість визначається на основі ринкових цін, якщо такі доступні. Якщо ринкові ціни недоступні, використовуються оцінки, які максимально враховують ринкові дані. Для цінних паперів, що не котируються на біржі, справедлива вартість може оцінюватися за допомогою методів дисконтованих грошових потоків або інших прийнятних методів.

Підприємство визнає резерв під знецінення фінансових активів, якщо існують об'єктивні докази знецінення. Такими доказами можуть бути значні фінансові труднощі емітента або боржника, порушення контрактних умов, такі як невиплата або затримка платежів.

Фінансові зобов'язання підприємства, пов'язані з випуском цінних паперів, класифікуються за амортизованою вартістю або за справедливою вартістю через

прибуток або збиток. Основні види фінансових зобов'язань включають зобов'язання за облігаціями та інші боргові інструменти.

1. Зобов'язання, оцінені за амортизованою вартістю - зобов'язання, які підприємство утримує до погашення. Вони оцінюються із застосуванням методу ефективного відсотка.
2. Зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю - зобов'язання переоцінюються за справедливою вартістю з відображенням результатів у прибутку або збитку.

Доходи від операцій з цінними паперами визнаються при передачі ризиків та вигод, пов'язаних із власністю на цінні папери. Витрати визнаються одночасно з визнанням відповідних доходів.

Фінансові активи та зобов'язання поділяються на поточні та довгострокові залежно від того, коли їх очікується виконання. Поточні зобов'язання - це такі, які мають бути погашені протягом 12 місяців після звітного періоду, або для яких компанія не має права відкладати погашення протягом щонайменше 12 місяців після звітного періоду.В рамках управління фінансовими ризиками підприємство формує резерв під збитки для очікуваних кредитних збитків за фінансовим активом, який обліковується за амортизованою вартістю [7].

РОЗДІЛ 2
СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ НА ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

2.1 Документування операцій з борговими цінними паперами на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

Порядок випуску, розміщення, реєстрації та обігу боргових цінних паперів визначає Закон України про ринки капіталу та організовані товарні ринки. Перш ніж боргові цінні папери стають доступними на вторинному ринку, вони проходять через процес первинного розміщення. Юридичні особи можуть виступати як емітенти боргових цінних паперів, випускаючи їх від свого імені та беручи на себе зобов'язання виконувати умови їх випуску. Підприємства мають можливість випускати облігації та векселі, а банки - облігації, векселі та ощадні сертифікати. Лише державні органи мають право випускати облігації внутрішніх державних та місцевих позик, казначейські зобов'язання, приватизаційні папери та векселі [3, ст. 44].

Як вже зазначалося, облігації можуть існувати лише в електронній формі у той час як векселі та ощадні сертифікати випускаються лише в документарній формі (казначейські сертифікати існують в обох формах).

Цінним папером у паперовій (документній) формі є грошовий документ, складений за встановленою законодавством формою з додержанням відповідних реквізитів випуску та технології виготовлення. Він засвідчує майнові права, здійснення яких можливе тільки у разі його пред’явлення. З передачею такого цінного паперу передаються всі засвідчені ним майнові права. Кожний бланк такого цінного паперу видається на руки власнику [3].

Цінним папером у безпаперовій (бездокументарній) формі є засвідчення майнових прав на електронних носіях, що його здійснює вповноважена особа (реєстратор або зберігач цінних паперів), яка в установленому порядку фіксує зазначені майнові права і несе відповідальність за достовірність та збереження

відповідних записів у облікових реєстрах. Особа, яка фіксує майнове право у безпаперовій формі, зобов'язана на вимогу власника цього права видати йому документ, який не є цінним папером, а лише підтвердженням закріплених за власником прав на цінний папір. Проста передача згаданого документа веде до передачі майнових прав, ним засвідчених. Випуск цінних паперів у безпаперовій формі оформлюється глобальним сертифікатом емісії на весь випуск [3].

Глобальний сертифікат емісії повинен містити такі дані:

- Дата оформлення;
- Міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів;
- Повне найменування емітента;
- Місцезнаходження емітента;
- Код за ЄДРПОУ емітента (не вказується для облігацій міжнародних фінансових організацій);
- Повне найменування, місцезнаходження та код за ЄДРПОУ компанії з управління активами (для акцій корпоративного інвестиційного фонду);
- Повне найменування пайового інвестиційного фонду (для інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду);
- Реєстраційний код за ЄДРІСІ (для інститутів спільного інвестування);
- Найменування фонду операцій з нерухомістю (для сертифікатів фонду операцій з нерухомістю);
- Розмір зареєстрованого статутного капіталу емітента (не вказується для цінних паперів емітентів, що фінансуються з бюджетів, та для облігацій міжнародних фінансових організацій);
- Дата реєстрації випуску цінних паперів;
- Реєстраційний номер випуску цінних паперів;
- Дата реєстрації звіту про результати емісії цінних паперів (вказується при оформленні глобального сертифіката за результатами реєстрації звіту про результати емісії, окрім цінних паперів інститутів спільного інвестування);
- Серія цінних паперів (для облігацій, опціонних сертифікатів);

- Вид базового активу та його характеристики (для опціонних сертифікатів);
- Характеристика цінних паперів (відповідно до законодавства України, включає: тип - для акцій, облігацій; різновид - для іпотечних сертифікатів; вид - для іпотечних облігацій; різновид, вид - для опціонних сертифікатів);
- Номінальна вартість одного цінного папера (частка консолідованого іпотечного боргу, що припадає на один сертифікат участі, - для іпотечних сертифікатів участі, розмір премії - для опціонних сертифікатів);
- Ціна виконання (для опціонних сертифікатів);
- Загальний обсяг випуску цінних паперів за номінальною вартістю (загальний розмір премії, яка фактично отримана при розміщенні, - для опціонних сертифікатів);
- Кількість цінних паперів у випуску;
- Дата початку розміщення цінних паперів (для цінних паперів інституту спільного інвестування);
- Дата закінчення розміщення цінних паперів (для цінних паперів інституту спільного інвестування);
- Строк обігу цінних паперів (строк обігу та строк дії - для опціонних сертифікатів);
- Строк (термін) виконання (для опціонних сертифікатів);
- Строки та терміни погашення або викупу цінних паперів (для облігацій, сертифікатів фонду операцій з нерухомістю та цінних паперів інститутів спільного інвестування відкритого та інтервального типів).Повноправне існування цінних паперів можливе лише після їх державної реєстрації, і додаткові випуски можуть бути розповсюджені серед власників перших випусків [8].

Облігації випускаються різними формами власності підприємствами, але акціонерні товариства можуть випускати облігації лише на 25% розміру статутного капіталу, після повної оплати всіх випущених акцій. Рішення про випуск облігацій для внутрішніх державних і місцевих позик приймається Кабінетом Міністрів

України і місцевими Радами народних депутатів, а рішення про випуск облігацій підприємств приймається самим емітентом і оформляється протоколом [3].

Після завершення випуску цінних паперів, Комісія з цінних паперів та фондового ринку готує звіт, який містить дати початку та закінчення відкритого продажу цінних паперів, фактичну ціну їх реалізації, кількість реалізованих цінних паперів, загальну вартість реалізованих цінних паперів порівняно з запланованою, а також види винагород, які були виплачені торговцям цінними паперами. Звіт підписується емітентом та торговцем цінними паперами (якщо емітент скористався їхніми послугами) та засвідчується аудиторською організацією [3].

Особливості оформлення векселів та їх обов'язкових реквізитів регулюють Уніфікований закон, запроваджений Женевською конвенцією та Закон про обіг векселів. Векселі (переказні і прості) складаються у документарній формі на бланках і не можуть бути переведені у бездокументарну форму (знерухомлені). Вексель, який видається на території України і місце платежу за яким також знаходиться на території України, складають державною мовою. Платіж за векселем на території України здійснюють тільки у безготівковій формі. Найменування трасанта або векселедавця, інших зобов'язаних за векселем осіб заповнюють тією мовою, якою визначено офіційне найменування в їхніх установчих документах. Вексель підписують від імені юридичних осіб, від імені фізичних осіб. Крім уже вказаних реквізитів є ще низка особливостей щодо порядку емісії векселя. Так, самі бланки векселів можна придбати у банках. Для цього треба сплатити вартість бланків векселя та державне мито. При видачі юридичним та фізичним особам бланків векселів банки реєструють їх за номерами у журналі продажу бланків векселів. Крім того, підприємства-векселедавці (трасанти) повинні вести реєстр виданих векселів [9].

Реєстр ведеться українською мовою у хронологічному порядку у міру виникнення фактів видачі переказного та/або простого векселя. У разі ведення реєстру у паперовій формі він має бути прошитий, аркуші – пронумеровані, кількість аркушів у реєстрі – засвідчена підписом керівника та печаткою

векселедавця, для юридичних осіб та підписом векселедавця та печаткою, у разі її наявності – для фізичних осіб [9].

У разі ведення реєстру в електронній формі векселедавець (трасант) повинен забезпечувати, за потреби, його друк на паперовому носії. Виправлення у реєстрі не допускаються. Для забезпечення належного ведення реєстру керівник векселедавця (трасанта) – юридичної особи наказом призначає особу відповідальну за ведення реєстру [9].

Чітке описання порядку випуску боргових цінних паперів, зокрема векселів і облігацій, є важливим не тільки для встановлення дотримання норм чинного законодавства, але й для врахування витрат, понесених в ході даних операцій.

Щоб провести документальне оформлення оплати по векселю потрібно пред'явити вексель до платежу кінцевим векселедержателем та скласти Акт пред'явлення векселя до платежу. Цей акт повинен бути складений у довільній формі та поданий до дня платежу або в день, коли вексель має бути оплачений, або в один із наступних 2-х робочих днів. Якщо термін не дотримується, то векселедержатель втрачає можливість стягнути кошти за прострочення платежу [9, ст. 2].

Акт пред'явлення векселя до платежу повинен містити такі реквізити: найменування та повні реквізити сторін, вид, номер векселя, дата векселя, строк і місце платежу, зобов'язання особи, що видала вексель здійснити платіж та зобов'язання особи, яка пред'являє вексель, віддати оригінал векселя векселедавцю після сплати векселя.

Якщо власник векселя пред'явив його до оплати, але векселедавець не сплатив його, то утримувач векселя може звернутися до нотаріуса для здійснення протесту та виконавчого напису. Після цього виникає потреба звернутися до Державної виконавчої служби [9].

В «Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов’язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України» зазначено, що розпорядники бюджетних коштів можуть брати на себе бюджетні фінансові зобов'язання лише в межах доступних

фактичних коштів спеціального фонду бюджету, включаючи відкриті асигнування, залишки коштів на спеціальних рахунках розпорядників бюджету, бюджетні асигнування та плани використання бюджетних коштів. При цьому, з урахуванням планів спеціального фонду бюджету, за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків, а також з урахуванням помісячних планів використання бюджетних коштів [10].

Якщо проекти, які реалізуються за допомогою державних позик від іноземних держав, іноземних фінансових установ або міжнародних фінансових організацій, мають завершитись протягом поточного бюджетного періоду, то розпорядники бюджетних коштів можуть брати на себе відповідні бюджетні зобов'язання у четвертому кварталі поточного бюджетного періоду, навіть якщо фактичні надходження цих позик не забезпечують достатньо коштів. У такому разі необхідно мати письмову згоду кредитора на оплату цих зобов'язань протягом першого кварталу наступного бюджетного періоду [10].

Установа повинна забезпечити, щоб обсяг бюджетних зобов'язань, які вона бере на себе протягом бюджетного періоду, знижував рівень заборгованості за бюджетними зобов'язаннями минулих періодів і запобігав виникненню заборгованості за бюджетними зобов'язаннями в поточному році. Бюджетні зобов'язання та бюджетні фінансові зобов'язання розпорядників бюджетних коштів фіксуються в бухгалтерському обліку виконання бюджетів органами Казначейства і відображаються у звітності про виконання бюджетів [10].

Ощадні сертифікати може видавати тільки банк України-емітент, який також має самостійно розробляти форму ощадного сертифіката. Ощадні сертифікати мають бути ордерними, в паперовій формі та номіновані в національній валюті, іноземній валюті або банківських металах. Реквізити, що повинні бути включені до ощадного сертифіката, визначені Законом України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки" (зазначено вище в роботі). Банки можуть видавати ощадні сертифікати на певний строк, згідно з умовами їх видачі, та цей строк встановлюється від дати видачі сертифіката вкладнику (власнику

сертифіката) до дати, коли власник сертифіката отримує право на вимогу за вкладом (депозитом) [11].

Законодавством встановлено, що операції з депозитними сертифікатами проводяться в Системі СЕРТИФ, яка обслуговує розміщення, облік, обіг та погашення депозитних сертифікатів. Обіг депозитних сертифікатів відбувається тільки поза організованим ринком капіталу. Національний банк має повноваження затверджувати форми вхідних та вихідних документів, які використовуються для здійснення обліку та проведення операцій з депозитними сертифікатами Національним банком та банками України. Форми документів затверджує заступник Голови Національного банку, який відповідає за виконання функцій з обліку та проведення операцій з депозитними сертифікатами в Національному банку відповідно до розподілу функціональних обов'язків [12].

На підставі рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 листопада 2021 року на підприємстві ТОВ «ФК «РОШЕН-ФІНАНС»» було випущено двадцять вісім тисяч штук відсоткових, іменних, корпоративних, звичайних (незабезпечених) облігацій серії А, конвертація який емітентом не передбачена, сума випуску становить двадцять вісім мільйонів гривень (28,000,000 грн), при цьому номінальна вартість однієї облігації – одна тисяча гривень (1,000 грн). На підставі випуску облігацій було видано Свідоцтво про реєстрацію випуску корпоративних облігацій, що було видано 19 квітня 2022 року. Розмір статутного капіталу емітента, на момент прийняття рішення, становив 10 500 000 грн. Також на підприємстві було розроблено документ «Рішення про емісію облігацій», де детальніше розписано куди підприємство спрямує залучені кошти від емісії облігацій. Підприємство планувало залучити одержані фінансові ресурси від емісії облігацій на забезпечення здійснення своєї основної діяльності:

- 60% від загального обсягу залучених коштів планувалося спрямувати на надання фінансового лізингу;
- 30% на надання фінансових позик, в тому числі кредитів;
- 10% для забезпечення надання послуг з факторингу.

Джерелом погашення облігацій та виплат відсоткових доходів мали бути кошти отримані від діяльності підприємства [13].

2.2 Синтетичний та аналітичний облік боргових цінних паперів на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

Синтетичний та аналітичний облік боргових цінних паперів на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС» передбачає відображення всіх операцій, пов’язаних з емісією, обліком та виплатами за облігаціями, а також розрахунок і облік витрат та доходів, пов’язаних з ними. Ці операції включають випуск облігацій, нарахування та виплату відсотків, амортизацію дисконту та премії, а також витрати на випуск облігацій. Нижче в таблиці 2.1 наведено можливі бухгалтерські проведення пов’язані з емісією облігацій на підприємстві.

Таблиця 2.1 – Типові бухгалтерські проведення пов’язані з обліком облігацій [5, 7].

№	Операція	Дебет (Дт)	Сума	Кредит (Кт)	Сума
1	Випуск облігацій (отримання коштів)	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	28,000,000 грн	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	28,000,000 грн
2	Нарахування відсотків за облігаціями	952 (Фінансові витрати)	1,400,000 грн	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	1,400,000 грн
3	Виплата відсотків за облігаціями	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	1,400,000 грн	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	1,400,000 грн

Продовження табл. 2.1

4	Погашення облігацій	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	28,000,000 грн	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	28,000,000 грн
5	Амортизація дисконту	95 (Фінансові витрати)	200,000 грн	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	200,000 грн
6	Амортизація премії	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	100,000 грн	719 (Інші доходи від фінансових операцій)	100,000 грн
7	Витрати, пов'язані з випуском облігацій	949 (Інші витрати операційної діяльності)	200,000 грн	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	200,000 грн

У Рішенні про емісію облігацій зазначена що відсоткова ставка за облігаціями серії А на 20 періодів становить 5%, а сума відсотків, що підлягає виплаті власнику операцій на кінець періоду, розраховується за наступною формулою:

$$Kj = \frac{N \times Cj \times Tj}{T \times 100 \times Kj}$$

(2.1)

Де J – порядковий номер відсоткового періоду;

Kj – сума відсотків за облігацією у j-му періоді;

N - номінальна вартість облігації;

Cj - відсоткова ставка;

Tj - кількість днів у періоді;

T - кількість днів у році) [13].

Для того щоб розрахувати відсотки за однією облігацією за рік скористаємося формулою 2.1:

Kj = Номінальна вартість облігації × Відсоткова ставка × Кількість днів у періоді : Кількість днів у році × 100 = 1 000 × 5 × 365 : 365 ×100 = 50

Тоді загальна сума за усіма облігаціями:

50 × 28 000 =1 400 000 грн.

Операції пов’язані з виплатами відсотків продемонстровані в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Операції з виплат відсотків на підприємстві [5, 7].

№	Операція	Дебет (Дт)	Кредит (Кт)	Сума (грн)
1	Випуск облігацій (отримання коштів)	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	601 (Короткострокові зобов'язання за облігаціями)	28,000,000
2	Нарахування відсотків за перший період (22.11.2021 – 20.02.2022)	952 (Фінансові витрати)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	350,000
3	Виплата відсотків за перший період (21.02.2022 – 25.02.2022)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	350,000
4	Нарахування відсотків за другий період	952 (Фінансові витрати)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	350,000

Продовження табл. 2.2

5	Виплата відсотків за другий період (23.05.2022 – 27.05.2022)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	350,000
6	Нарахування відсотків за третій період	952 (Фінансові витрати)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	350,000
7	Виплата відсотків за третій період (21.08.2022 – 26.08.2022)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	350,000
8	Нарахування відсотків за четвертий період	952 (Фінансові витрати)	684 (Розрахунки за нарахованими відсотками)	350,000

Амортизація дисконту та премії за облігаціями є важливою складовою фінансового обліку, яка забезпечує точне відображення витрат або доходів, пов'язаних з випуском боргових цінних паперів. Дисконт виникає, коли облігація продається за ціною нижчою за її номінальну вартість, а премія - коли ціна продажу перевищує номінальну вартість. Амортизація дозволяє рівномірно розподілити ці витрати або доходи протягом усього терміну обігу облігацій.

Метою амортизації є вирівнювання фінансових витрат або доходів, пов'язаних з облігаціями, на весь період їх дії. Це забезпечує більш точне відображення фінансового стану підприємства та його зобов'язань перед інвесторами.

Існує два основні методи амортизації дисконту та премії:

1. Метод прямолінійної амортизації: дисконт або премія рівномірно розподіляється на кожен період протягом терміну обігу облігації.

2. Метод ефективного відсотка: амортизація базується на ринковій вартості облігації та її купонному доході, що дозволяє рівномірно розподілити витрати або доходи на кожен період [4].

Розглянемо приклад амортизації дисконту. Підприємство випустило облігації номінальною вартістю 1000 грн. зі строком 5 років за ціною 950 грн. Дисконт на облігацію становить 50 грн. (1000 грн. - 950 грн.). Використовуючи метод прямолінійної амортизації, річна амортизація дисконту розраховуватиметься за наступною формулою:

$$\text{Річна амортизація дисконту} = \text{Дисконт} : \text{Кількість років} \qquad (2.2)$$

Тобто річна амортизація дисконту становитиме 10 грн.

Типові бухгалтерські проведення для амортизації дисконту та премії наведені в таблиці нижче. Ці проведення демонструють, як відображаються фінансові операції, пов'язані з випуском, обігом та викупом облігацій, а також з нарахуванням та сплатою податків на доходи від облігацій.

Таблиця 2.3 – Бухгалтерські проведення щодо амортизації дисконту та премії за облігаціями [5, 7].

№	Операція	Дебет (Дт)	Кредит (Кт)	Примітка	Сума (грн)
1	Амортизація дисконту	95 (Фінансові витрати)	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	Протягом терміну облігацій	200,000
2	Амортизація премії	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	733 (Інші доходи від фінансових операцій)	Протягом терміну облігацій	100,000
3	Витрати на випуск облігацій	949 (Інші витрати операційної діяльності)	301(Готівка в національній валюті)/311 (Поточнірахунки в банках)	Під час випуску облігацій	200,000

Продовження табл. 2.3

4	Викуп облігацій (номінальна вартість)	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	311 (Поточні рахунки в банках)	При викупі	28,000,000
5	Викуп облігацій зі знижкою	521 (Довгострокові зобов'язання за облігаціями)	301(Готівка в національній валюті)/ 311 (Поточні рахунки в банках)	Відображення доходу при викупі зі знижкою	27,500,000

2.3 Розкриття інформації про боргові цінні папери у фінансовій звітності ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

Розкриття інформації про боргові цінні папери є критично важливим для забезпечення прозорості фінансового стану компанії. Це дозволяє зацікавленим сторонам отримати чітке уявлення про боргові зобов'язання компанії, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо інвестицій чи кредитування. Інформація про боргові цінні папери дозволяє інвесторам оцінити ризики, пов'язані з інвестиціями в компанію, включаючи дані про терміни погашення боргу, процентні ставки, умови виплат та можливі ковенанти.

Крім того, ця інформація допомагає керівництву компанії приймати стратегічні рішення щодо управління боргом. Це включає планування погашення боргу, рефінансування, випуск нових боргових інструментів та інші фінансові стратегії. Це особливо важливо для компаній, які прагнуть залучати капітал на міжнародних ринках, оскільки відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності сприяє залученню іноземних інвесторів і підвищенню рівня довіри до компанії на глобальному рівні.

Правила розкриття інформації щодо цінних паперів власної емісії регулюються Положенням про розкриття інформації емітентами цінних паперів, а також особами, які надають забезпечення за такими цінними паперами.

Інформація про облігації емітента відображена у розділі «Відомості про цінні папери емітента». У 2022 році ТОВ “Фінансова компанія “РОШЕН-ФІНАНС» здійснила випуск корпоративних облігацій. Зокрема, 21 січня 2022 року завершено розміщення 28 000 облігацій на загальну суму 28 000 000 гривень. Випуск корпоративних облігацій було зареєстровано рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) №307 від 19 квітня 2022 року. Облігації випущено як корпоративні, іменні, відсоткові та незабезпечені, що важливо для оцінки рівня ризику, пов'язаного з інвестиціями в ці цінні папери [13].

Терміни обігу облігацій Серії А визначені таким чином: обіг починається з дня, наступного за днем реєстрації звіту про результати емісії, і триває до 31 жовтня 2026 року (включно). Це дозволяє інвесторам чітко планувати свої фінансові потоки та оцінювати ліквідність облігацій.

Відсотковий дохід за облігаціями виплачується відповідно до встановлених відсоткових періодів. Наприклад, перший період тривав з 22 листопада 2021 року по 20 лютого 2022 року, а виплата доходу здійснювалась з 21 по 25 лютого 2022 року. Загальна сума виплаченого відсоткового доходу за звітний період склала 1 166 027,39 гривень. Ця інформація є важливою для інвесторів, оскільки вона відображає ефективність інвестицій та виконання зобов'язань емітентом [13].

Інформація про зобов’язання та забезпечення емітента включає заборгованість за емітованими облігаціями, яка на кінець 2022 року склала 27 863 тис. грн. Ця заборгованість відображена як інші довгострокові зобов'язання у другому розділі пасивів. Сума виплаченого відсоткового доходу за звітний період у розмірі 1 166 027,39 гривень відображена як витрати на сплату відсотків у третьому розділі «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» Звіту про рух грошових коштів [13].

У Примітках до фінансової звітності зазначено, що початкова оцінка боргових цінних паперів як фінансових активів проводиться за їх справедливою

вартістю, яка зазвичай відповідає вартості угоди, в результаті якої ці активи були отримані. Подальша оцінка боргових цінних паперів також здійснюється за справедливою вартістю.

Таким чином, розкриття інформації про боргові цінні папери допомагає забезпечити прозорість фінансового стану компанії, дозволяючи інвесторам і кредиторам отримувати чітке уявлення про боргові зобов'язання компанії. Це сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо інвестицій чи кредитування, а також допомагає керівництву компанії приймати стратегічні рішення щодо управління боргом. Розкриття інформації також важливо для компаній, які прагнуть залучати капітал на міжнародних ринках, оскільки відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності сприяє залученню іноземних інвесторів і підвищенню рівня довіри до компанії на глобальному рівні.

Детальна інформація про облігації, випущені ТОВ «Фінансова компанія «РОШЕН-ФІНАНС», включає дані про кількість випущених облігацій, загальну суму емісії, реєстраційне рішення НКЦПФР, тип облігацій, терміни їх обігу, умови виплати відсоткового доходу, а також відображення заборгованості за облігаціями у фінансовій звітності. Це забезпечує повноту та прозорість інформації для інвесторів та інших зацікавлених сторін, дозволяючи їм робити обґрунтовані фінансові рішення.

2.4 Аналіз операцій з борговими цінними паперами на ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

Аналіз боргових цінних паперів є невід'ємною частиною фінансового аналізу, що дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування в облігації та інші боргові інструменти. Боргові цінні папери, такі як облігації, забезпечують емітентам можливість залучення капіталу, а інвесторам — отримання стабільного доходу у вигляді регулярних виплат відсотків та погашення основної суми боргу.

Облігації можуть мати різні терміни погашення, які впливають на їхню дохідність і ризики. Короткострокові облігації зазвичай мають нижчу дохідність, але менш схильні до коливань процентних ставок. Довгострокові облігації, навпаки, можуть пропонувати вищу дохідність, але їхні ціни більш чутливі до змін процентних ставок.

Поточна прибутковість (CY) показує відношення річних купонних виплат до поточної ринкової ціни облігації. Цей показник дозволяє інвесторам оцінити поточний дохід від облігації, не враховуючи зміну вартості облігації до моменту погашення. Поточна прибутковість є корисною для оцінки ринкової дохідності облігації на момент її придбання [15].

Поточна прибутковість облігації розраховується як відношення річних купонних виплат до її ринкової ціни розраховується за наступною формулою 2.3:

$$CY = \frac{Ca}{P} \tag{2.3}$$

Де *Ca* – сума річних купонних виплат за облігаціями (350000×4=1400000 грн);

P – ринкова ціна облігацій (28 000 000 грн);

CY = 28 000 000/1400 000 = 0.05 або 5%.

Дюрація Маколея (D) вимірює середньозважений термін, протягом якого інвестор отримує грошові потоки від облігації. Цей показник допомагає оцінити, наскільки швидко інвестор поверне свої інвестиції у вигляді купонних платежів та погашення номіналу. Дюрація також використовується для оцінки чутливості облігації до змін процентних ставок: чим більша дюрація, тим більше облігація реагує на зміни ставок [16]. Дюрація Маколея розраховується за наступною формулою 2.4:

$$D = \frac{\sum_{t=1}^{n} \frac{t * C}{(1+y)^t} + \frac{n * N}{(1+y)^n}}{P} \tag{2.4}$$

Де *y* - ставка дисконтування за період (0.0125);

P - поточна ринкова ціна облігації (1,000 грн);

C - купонний платіж за період (12.5 грн);

N - номінал облігації (1,000 грн).

Результати розрахунків показують, що дюрація Маколея облігації становить приблизно 4.69 кварталів. Дюрація Маколея 4.69 кварталів означає, що інвестори отримають свої грошові потоки (купонні виплати і номінал) у середньому через 4.69 кварталів або приблизно через 1.17 років.

Для облігації зі строком погашення 5 років це відносно короткий період, що може свідчити про високий темп повернення інвестицій. Це добре для інвесторів, які шукають швидке повернення коштів.

Дюрація також відображає чутливість облігації до змін процентних ставок. Чим вища дюрація, тим більше облігація реагує на зміни ставок.

З дюрацією 4.69 кварталів облігація має середню чутливість до змін ставок, що є прийнятним для багатьох інвесторів. Вона не є надто чутливою, але й не занадто інертною до ринкових умов.

Модифікована дюрація (MD) враховує зміну процентних ставок і показує, наскільки зміниться вартість облігації при зміні ставки на 1%. Вона є удосконаленим варіантом дюрації Маколея, оскільки враховує частоту купонних виплат. Висока модифікована дюрація вказує на більшу чутливість облігації до змін процентних ставок, що є важливим для оцінки ризиків в умовах волатильності ринку [16]. Розрахувати цей показник можна за допомогою формули 2.5:

$$MD = \frac{D}{1 + \frac{y}{m}} \tag{2.5}$$

Де MD – модифікована дюрація;

D – дюрація Маколея;

y – річна ставка дисконтування;

m – кількість купонних виплат на рік.

Модифікована дюрація, згідно з розрахунків складає приблизно 4.62 кварталів. Модифікована дюрація 4.62 кварталів вказує на те, що при зміні процентної ставки на 1%, вартість облігації зміниться приблизно на 4.62%.

Це означає, що облігація досить чутлива до змін ставок, що може створювати певні ризики для інвесторів в умовах волатильності ринку.Інвестори можуть використовувати модифіковану дюрацію для оцінки потенційних ризиків і управління своїм портфелем. Наприклад, якщо очікуються підвищення процентних ставок, інвестори можуть вирішити зменшити свою експозицію до облігацій з високою модифікованою дюрацією.

Водночас, якщо очікується зниження ставок, облігації з високою модифікованою дюрацією можуть бути вигідними, оскільки їх вартість зростатиме швидше.

2.5 Сучасні інформаційні системи в обліку боргових цінних паперів в ТОВ ФК «РОШЕН-ФІНАНС»

Сучасні інформаційні системи в обліку боргових цінних паперів є важливим інструментом для фінансових установ та інвесторів, оскільки вони забезпечують точність, швидкість і прозорість операцій з цими фінансовими інструментами. Боргові цінні папери, такі як облігації, векселі та інші форми позик, відіграють ключову роль у фінансових ринках, тому ефективний облік і управління ними є критично важливим.

Інформаційні системи в обліку боргових цінних паперів мають декілька основних функцій: зберігання даних про цінні папери, реєстрація операцій з ними, розрахунок доходів і витрат, пов’язаних з цінними паперами, а також генерація звітності для регуляторних органів і внутрішнього користування. Для виконання цих функцій використовуються різні програмні рішення, які можуть бути як комерційними, так і розробленими всередині організації.

Однією з ключових переваг сучасних інформаційних систем є автоматизація багатьох процесів, що зменшує ймовірність помилок, пов'язаних з людським

фактором, і підвищує ефективність роботи. Системи автоматично обробляють велику кількість транзакцій, здійснюють розрахунки і формують звіти, що дозволяє зекономити час і зусилля працівників.

Значну роль в обліку боргових цінних паперів відіграє електронний документообіг, який дозволяє швидко і безпечно передавати інформацію між учасниками ринку. Електронні підписи і шифрування даних забезпечують високий рівень безпеки і конфіденційності інформації.

Інформаційні системи також підтримують інтеграцію з іншими фінансовими і обліковими системами, що дозволяє об'єднувати дані з різних джерел і забезпечувати комплексний підхід до управління фінансовими інструментами. Наприклад, інтеграція з банківськими системами дозволяє оперативно здійснювати платежі за борговими цінними паперами, а з бухгалтерськими системами – автоматично відображати операції в бухгалтерському обліку.

Важливим аспектом є також відповідність інформаційних систем вимогам законодавства і регуляторних органів. Наприклад, в Україні облік боргових цінних паперів регулюється законодавством, яке вимагає дотримання певних стандартів і процедур. Інформаційні системи допомагають забезпечити виконання цих вимог шляхом автоматичного контролю за дотриманням встановлених правил і процедур.

На сучасному етапі розвитку інформаційні системи в обліку боргових цінних паперів використовують новітні технології, такі як блокчейн, великі дані (Big Data) і штучний інтелект. Блокчейн дозволяє створювати децентралізовані бази даних, які забезпечують високу прозорість і надійність операцій з цінними паперами. Технології великих даних дозволяють аналізувати великі обсяги інформації і виявляти тенденції та закономірності, що може бути корисним для прийняття інвестиційних рішень. Штучний інтелект використовується для автоматизації аналізу даних і прогнозування ринкових тенденцій, що підвищує точність і ефективність управління борговими цінними паперами [17].

Для успішного функціонування інформаційних систем в обліку боргових цінних паперів необхідно забезпечити їхню надійність і захищеність. Це включає

використання сучасних методів кібербезпеки, резервного копіювання даних, а також регулярне оновлення програмного забезпечення для захисту від нових загроз.

Інформаційні системи є ключовим елементом сучасного обліку боргових цінних паперів, оскільки вони сприяють автоматизації процесів, підвищенню точності даних та забезпеченню прозорості фінансових операцій. Одними з найпоширеніших в Україні систем є МЕДок та Bas. У цьому розділі розглядаються їх особливості та функціональні можливості.

МЕДок - це інтегрована система електронного документообігу та звітності, що використовується для автоматизації бухгалтерських процесів. Система дозволяє створювати, підписувати електронним цифровим підписом (ЕЦП), відправляти та отримувати електронні документи, що забезпечує високу безпеку і зменшує ризик помилок. МЕДок підтримує автоматичне формування та подання податкової звітності до Державної фіскальної служби України, включаючи звіти по ПДВ, прибутковому податку, ЄСВ та інші. Система може інтегруватися з іншими бухгалтерськими програмами, що дозволяє зменшити обсяг ручної роботи та підвищити ефективність облікових процесів. Програма має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що спрощує її використання навіть для користувачів з базовими знаннями комп'ютера. Компанія пропонує всебічну підтримку користувачів, включаючи навчальні матеріали, вебінари та консультації, що допомагає швидко освоїти всі можливості системи [21].

Bas (Business Automation Software) - це платформа для автоматизації бізнес-процесів, що включає модулі для бухгалтерського обліку, управління фінансами, складом, продажами та іншими аспектами діяльності підприємства. Bas складається з окремих модулів, які можна налаштовувати відповідно до потреб підприємства. Це дозволяє створювати індивідуальні рішення для автоматизації бізнес-процесів. Система забезпечує автоматизацію бухгалтерського обліку, включаючи облік основних засобів, матеріалів, виробничих процесів та формування фінансової звітності. Bas дозволяє автоматизувати управління грошовими потоками, планування бюджету та контроль за виконанням фінансових

планів. Система підтримує автоматизацію процесів управління складом, включаючи облік запасів, контроль за рухом товарів та інвентаризацію. Bas забезпечує інтеграцію з різними зовнішніми системами та сервісами, що дозволяє автоматизувати обмін даними між різними підрозділами підприємства. Система регулярно оновлюється відповідно до змін у законодавстві, що дозволяє користувачам завжди відповідати актуальним вимогам нормативно-правових актів [22].

МЕДок та Bas мають свої унікальні переваги та підходи до автоматизації облікових процесів. МЕДок більше орієнтований на електронний документообіг та податкову звітність, що робить його ідеальним вибором для підприємств, які активно взаємодіють з державними органами. Bas, зі свого боку, пропонує ширший спектр функціональних можливостей для управління різними аспектами бізнесу, що робить його більш універсальним рішенням для автоматизації комплексних бізнес-процесів.

ВИСНОВКИ

Боргові цінні папери відіграють важливу роль в економіці, забезпечуючи можливість залучення капіталу для фінансування різних проектів та ініціатив. Вони дозволяють підприємствам та державним установам отримувати фінансування не тільки з внутрішніх, але і з зовнішніх джерел, що сприяє розвитку та розширенню бізнесу.

Основні переваги боргових цінних паперів включають можливість фінансування розвитку, отримання доходів для інвесторів у вигляді відсотків або дисконтів, диверсифікацію ризиків через інвестування в різні види цінних паперів з різними рівнями ризику, а також податкові пільги, які підвищують привабливість інвестицій. Залучення коштів через випуск боргових цінних паперів не передбачає передачу контролю над підприємством, як це може відбуватися у випадку емісії акцій.

До основних видів боргових цінних паперів відносяться корпоративні облігації, державні облігації України, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, ощадні сертифікати банків, депозитні сертифікати банків, векселі та облігації міжнародних фінансових організацій. Облігації класифікуються за строком обігу (короткострокові, середньострокові, довгострокові), способом виплати доходу (відсоткові, дисконтні, цільові) та метою використання залучених коштів (ординарні, інфраструктурні, зелені).

Векселі та казначейські зобов'язання України є важливими інструментами для залучення коштів та регулюються специфічними законодавчими нормами, забезпечуючи додаткові можливості для фінансового ринку.

Принципова відмінність у відображенні акцій і облігацій власної емісії та фінансових інвестицій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності полягає в їх економічній сутності. Акції представляють собою статутний капітал і включаються до складу власних фінансових ресурсів підприємства, тоді як емісія облігацій є запозиченням фінансових ресурсів на певний період часу і

відображається в складі довгострокових або поточних зобов’язань залежно від строку випуску.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Рошен-Фінанс»» здійснює свою діяльність у сфері надання фінансових послуг, включаючи кредитування та фінансовий лізинг, що дозволяє їй ефективно оперувати фінансовими ресурсами. Статутний капітал підприємства складає 60 500 000 грн, що свідчить про значні фінансові можливості та стабільність компанії. Важливим аспектом є те, що підприємство не залежить від державного капіталу, що забезпечує незалежність у прийнятті рішень.

Підприємство є незалежним і не проводить спільну діяльність з іншими організаціями, що дозволяє зосередитися на власних цілях та стратегіях, забезпечуючи стабільний розвиток. Керівництво підприємства складається з керівника, головного бухгалтера та бенефіціара, що забезпечує чітке управління та контроль за діяльністю.

Засновником компанії є дочірнє підприємство «КОНДИТЕРСЬКА КОРПОРАЦІЯ «РОШЕН», що має значну частку в статутному капіталі інших дочірніх підприємств, що входять до складу концерну "РОШЕН". Це забезпечує фінансову компанію «Рошен-Фінанс» потужною підтримкою та стабільною структурою власності.

Підприємство є емітентом боргових цінних паперів, а саме облігацій. Облікова політика щодо боргових цінних паперів, прийнята ТОВ «ФК «Рошен-Фінанс»», відповідає вимогам НП(С)БО 13 та МСФЗ 9. Вона передбачає визнання та оцінку фінансових інструментів за справедливою вартістю або амортизованою вартістю, залежно від характеристик та цілей їх використання. Підприємство визнає резерв під знецінення фінансових активів, якщо існують об'єктивні докази знецінення, що дозволяє ефективно управляти фінансовими ризиками.

Процес випуску, розщміщення, реєстрації та обігу боргових цінних паперів в Україні є регламентованим Законом України про ринки капіталу та організовані товарні ринки. Юридичні особи, включаючи банки, можуть випускати різні види боргових цінних паперів, таких як облігації та векселі, в той час як державні органи

випускають облігації внутрішніх державних та місцевих позик, казначейські зобов'язання, приватизаційні папери та векселі.

Боргові цінні папери можуть існувати в електронній формі (облігації) або документарній формі (векселі та ощадні сертифікати). Електронні цінні папери засвідчують майнові права на електронних носіях, в той час як документарні цінні папери засвідчують майнові права у паперовій формі.

Первинне розміщення боргових цінних паперів передбачає їх пропозицію інвесторам на первинному ринку. Повноправне існування цінних паперів можливе лише після їх державної реєстрації. Для електронних цінних паперів оформлюється глобальний сертифікат емісії, що містить всі необхідні дані щодо випуску. Рішення про випуск облігацій приймається емітентом і оформлюється протоколом. Випуск векселів регулюється вимогами щодо їх документарного оформлення та ведення реєстру виданих векселів.

ТОВ «ФК «Рошен-Фінанс»» випустило відсоткові корпоративні облігації серії А на суму 28 мільйонів гривень. Залучені кошти планувалося спрямувати на надання фінансового лізингу, фінансових позик та послуг з факторингу, що свідчить про стратегічне планування використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Процес випуску облігацій починається з отримання коштів, які відображаються на рахунках каси або банківських рахунках з одночасним визнанням довгострокових зобов'язань. Відсотки за облігаціями нараховуються та виплачуються періодично, що відображається на рахунках фінансових витрат та розрахунків за нарахованими відсотками. Погашення облігацій після закінчення строку їх обігу також фіксується відповідними бухгалтерськими проведеннями.

Амортизація дисконту та премії за облігаціями дозволяє рівномірно розподіляти витрати або доходи протягом всього терміну обігу облігацій. Це забезпечує точне відображення фінансового стану підприємства та його зобов'язань перед інвесторами. Використовуються два основні методи амортизації: метод прямолінійної амортизації та метод ефективного відсотка, що дозволяють

підприємству вибрати найбільш підходящий спосіб обліку відповідно до його потреб.

Витрати, пов'язані з випуском облігацій, а також доходи або витрати від їх викупу відображаються окремо, що забезпечує прозорість і точність фінансової звітності. Операції з виплат відсотків та амортизації детально документуються, що дозволяє ефективно управляти фінансовими ресурсами та забезпечувати дотримання законодавчих вимог.

Поточна прибутковість (CY) облігації показує відношення річних купонних виплат до поточної ринкової ціни облігації, дозволяючи інвесторам оцінити поточний дохід від облігації. Для облігацій ТОВ «ФК «РОШЕН-ФІНАНС»» ця величина становить 5%.

Дюрація Маколея (D) вимірює середньозважений термін, протягом якого інвестор отримує грошові потоки від облігації. Дюрація Маколея облігації становить приблизно 4.69 кварталів або приблизно 1.17 років. Це означає, що інвестори отримають свої грошові потоки (купонні виплати і номінал) у відносно короткий період, що є вигідним для тих, хто шукає швидке повернення коштів. Водночас, середня чутливість облігації до змін процентних ставок є прийнятною для багатьох інвесторів.

Модифікована дюрація (MD) показує, наскільки зміниться вартість облігації при зміні процентної ставки на 1%. Модифікована дюрація облігацій становить приблизно 4.62 кварталів, що вказує на значну чутливість облігації до змін ставок. Це може створювати певні ризики для інвесторів в умовах волатильності ринку, але також може бути вигідним при очікуванні зниження ставок, оскільки вартість облігацій з високою модифікованою дюрацією зростатиме швидше.

В цілому результати діяльності підприємства показали ефективність рішень щодо управління борговими цінними паперами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Choi, S., Young, S., Zhang, X-Y. (2019), “Noncompliance with non-accounting securities regulations and GAAP violations”,J Bus Fin Acc.; 46: 370–399. DOI: https://doi.org/10.1111/jbfa.12377
2. Bradbury, M.E. and Scott, T. (2021), “What accounting standards were the cause of enforcement actions following IFRS adoption?”, Account Finance, 61: 2247–2268. DOI: https://doi.org/10.1111/acfi.12661
3. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text.
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції" : Наказ М-ва фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text(дата звернення: 27.04.2024).
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text(дата звернення: 30.05.2024).
6. ГОЛОВНА|RoshenFinance. *RoshenFinance*. URL: https://www.finance.roshen.com(дата звернення: 31.03.2024).
7. ЗВІТНІСТЬ | Roshen Finance. *Roshen Finance*. URL: https://www.finance.roshen.com/reports(дата звернення: 31.03.2024).
8. Положення про глобальний сертифікат та тимчасовий глобальний сертифікат. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0795-18#Text(дата звернення: 30.05.2024).
9. Про обіг векселів в Україні. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text(дата звернення: 30.05.2024).
10. Про затвердження Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12#Text(дата звернення: 30.05.2024).
11. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій : Постанова Нац. банку України від 03.12.2003 р. № 516 : станом на 1 серп. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text (дата звернення: 27.04.2023).
12. Про затвердження Положення про порядок обліку та проведення Національним банком України та банками України операцій з депозитними сертифікатами Національного банку України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0859500-15#Text(дата звернення: 30.05.2024).
13. ЕМІСІЯ ОБЛІГАЦІЙ | Roshen Finance. *Roshen Finance*. URL: https://www.finance.roshen.com/копія-звітність(дата звернення: 30.05.2024).

14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти". *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text(дата звернення: 30.05.2024).
15. Chen J. Current Yield Definition, Formula, and How to Calculate It. *Investopedia*. URL: https://www.investopedia.com/terms/c/currentyield.asp(date of access: 30.05.2024).
16. Nickolas S. Macaulay Duration vs. Modified Duration: What's the Difference?. *Investopedia*. URL: https://www.investopedia.com/ask/answers/051415/what-difference-between-macaulay-duration-and-modified-duration.asp (date of access: 30.05.2024).
17. Бендюжко О.І. Особливості в обліку та аудиту в умовах цифрової економіки. Західноукраїнський національний університет. Тернопіль. 2021. - 110 с.
18. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : Наказ М-ва фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 : станом на 29 лип. 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text
19. *Цифровий репозитарій ХНУГХ ім. О.М.Бекетова*. URL: http://eprints.kname.edu.ua/20999/1/печ._478_М_Методичні_вказівки_для_практичних_занять_Облік_ЦП__зм.20с._.pdf(дата звернення: 30.05.2024).
20. Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів, а також особами, які надають забезпечення за такими цінними паперами. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-23#Text(дата звернення: 30.05.2024).
21. Інструкції по роботі та налаштуванню програми M.E.Doc. *M.E.Doc – своєчасна звітність та простий обмін документами*. URL: https://medoc.ua/faq/instructions(дата звернення: 30.05.2024).
22. Тетяна Демченко. Автоматизація економічних процесів (на прикладі програми «BAS Бухгалтерія») : навч. посіб. / Тетяна Демченко ; МОН України, Уманський держ пед. ун-т імені Павла Тичини. — Умань : Візаві, 2022. — 185 с.
23. Науменко О. В. Новий підхід в амортизації дисконту та визначенні очікуваного відшкодування для боргових цінних паперів. Економіка та держава. 2006. № 1. С. 33–36.
24. Лук'янов В. Ринок боргових цінних паперів та особливості його розвитку в Україні. Банківська справа. 2012. № 1 (128). С. 78–84.
25. Долгий О. П. Управління ризиками інвестицій в цінні папери : master's thesis. 2020. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82457 (дата звернення: 27.04.2024).
26. Графська О. Цінні папери в україні, їх види та форми випуску. Specialized and multidisciplinary scientific researches. 2020. URL: https://doi.org/10.36074/11.12.2020.v1.47 (дата звернення: 27.04.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

XI. Відомості про цінні папери емітента
2. Інформація про облігації емітента

Дата реєстрації випуску	Номер свідоцтва про реєстрацію випуску	Найменування органу, що зареєстрував випуск	Міжнародний ідентифікаційний номер	Облігації (відсоткові, цільові, дисконтні)	Номінальна вартість (грн.)	Кількість у випуску (шт.)	Форма існування та форма випуску	Загальна номінальна вартість (грн)	Процентна ставка за облігаціями (у відсотках)	Строк виплати процентів	Сума виплаченого процентного доходу у звітному періоді (грн)	Дата погашення облігацій
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	13
11.11.2021	98/2/2021	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	UAT0000 09964	відсоткові	1 000	28 000	Електронні іменні	28 000 000	5	Відповідно до відсоткових періодів	1 166 027,39	06.11.2026
Опис	На зовнішніх ринках облігації не торгуються, облігації вільно обертаються на території України. Факту включення/виключення цінних паперів емітента до/з біржового реєстру фондової біржі не було. Рішення про емісію облігацій прийнято рішенням єдиного учасника (Протокол №6 від 11.10.2021р). Фінансові ресурси, залучені від розміщення облігацій в повному обсязі планується спрямувати на забезпечення здійснення основної діяльнсті, а саме: - 60% спрямувати на забезпечення здійснення діяльності Товариств з надання послуг фінансового лізингу; - 30% спрямувати на забезпечення здійснення діяльності Товариств з надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту; - 10% спрямувати на забезпечення здійснення діяльності Товариств з надання послуг з факторингу. Спосіб, в який здійснювалась пропозиція - без дійснення публічної пропозиції. Відсоткова ставка за облігаціями Серії А встановлюється у розмірі 5 (п"ять) % річних у гривні на всі (1-20) відсоткові періоди. У звітному періоді процентний дохід виплачувався за 1-4 відсоткові періоди відповідно до Рішення про емісію облігацій. Сума виплаченого процентнтого доходу у звітному періоді склала 1 166 027,39 грн. Викупу облігацій у звітному періоді не було.											

Додаток Б

3. Інформація про зобов'язання та забезпечення емітента

Види зобов’язань	Дата виникнення	Непогашена частина боргу (тис. грн)	Відсоток за користування коштами (відсоток річних)	Дата погашення
Кредити банку	X	0	X	X
у тому числі:				
Зобов’язання за цінними паперами	X	27 863	X	X
у тому числі:				
за облігаціями (за кожним власним випуском):	X	27 863	X	X
Серія А	21.01.2022	27 863	5	06.11.2026
за іпотечними цінними паперами (за кожним власним випуском):	X	0	X	X
за сертифікатами ФОН (за кожним власним випуском):	X	0	X	X
за векселями (всього)	X	0	X	X
за іншими цінними паперами (у тому числі за похідними цінними паперами) (за кожним видом):	X	0	X	X
за фінансовими інвестиціями в корпоративні права (за кожним видом):	X	0	X	X
Податкові зобов'язання	X	195	X	X
Фінансова допомога на зворотній основі	X	0	X	X
Інші зобов'язання та забезпечення	X	40	X	X
Усього зобов'язань та забезпечень	X	28 098	X	X
Опис	Станом на 31.12.2022 року довгострокові зобов'язання та забезпечення становлять 27863 тис.грн., Поточні зобов'язання і забезпечення складають 235 тис. грн., в т.ч.: поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги - 7 тис. грн., розрахунками з бюджетом - 195 тис. грн., у тому числі податок на прибуток - 188 тис. грн., розрахунками зі страхування - 7 тис.грн., розрахунками з оплати праці - 26 тис. грн.			

Додаток В

Облікова політика підприємства щодо обліку боргових цінних паперів

Опис обраної облікової політики (метод нарахування амортизації, метод оцінки вартості запасів, метод обліку та оцінки вартості фінансових інвестицій тощо)

Визнання та оцінка фінансових інструментів

Товариство визнає фінансові активи та зобов'язання у своєму балансі тоді, коли вона стає стороною контрактних зобов'язань стосовно даного інструменту. Операції з придбання та реалізації фінансових активів та зобов'язань визнаються з використанням обліку за датою розрахунку.

За строком виконання фінансові активи та фінансові зобов'язання поділяються на поточні (зі

строком виконання зобов'язань до 12 місяців) та довгострокові (зі строком виконання зобов'язань більше 12 місяців).

Товариство класифікує фінансові активи як такі, що оцінюються у подальшому або за амортизованою собівартістю, або за справедливою вартістю на основі обох таких чинників:

- моделі бізнесу суб'єкта господарювання для управління фінансовими активами; та
- характеристик контрактних грошових потоків фінансового активу.

Товариство визнає такі категорії фінансових активів:

- фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку;
- фінансові активи, що оцінюються за амортизованою собівартістю.

Товариство визнає такі категорії фінансових зобов'язань:

- фінансові зобов'язання, оцінені за амортизованою собівартістю;
- фінансові зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку.

Під час первісного визнання фінансового активу або фінансового зобов'язання Товариство оцінює їх за їхньою справедливою вартістю .

При припиненні визнання фінансового активу повністю різниця між:

- балансовою вартістю (оціненою на дату припинення визнання) та
- отриманою компенсацією (включаючи будь-який новий отриманий актив мінус будь-яке нове взяте зобов'язання) визнають у прибутку або збитку.

Фінансовий актив оцінюється за амортизованою собівартістю, якщо він придбається з метою одержання договірних грошових потоків і договірні умови фінансового активу генерують грошові потоки, котрі є суто виплатами основної суми та процентів на непогашену частку основної суми.

Товариство визнає резерв під збитки для очікуваних кредитних збитків за фінансовим активом, який обліковується за амортизованою вартістю.

Грошові кошти та їхні еквіваленти

Грошові та прирівняні до них кошти включають готівкові грошові кошти, поточні рахунки.

Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, слід виключати зі складу оборотних активів та відображати як необоротні активи.

Фінансові активи, що оцінюються за амортизованою собівартістю

До фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю, Товариство відносить фінансовий актив, якщо виконуються обидві такі умови:

а) актив утримують в моделі бізнесу, мета якої - утримування активів задля збирання контрактних грошових потоків;

б) контрактні умови фінансового активу передбачають у певні дати надходження грошових потоків, які є лише погашенням основної суми та сплатою відсотків на непогашену основну суму.

Після первісного визнання Товариство оцінює їх за амортизованою собівартістю, застосовуючи метод ефективного відсотка.

Застосовуючи аналіз дисконтованих грошових потоків, Товариство використовує одну чи кілька ставок дисконту, котрі відповідають переважаючим на ринку нормам доходу для фінансових інструментів, які мають в основному подібні умови і характеристики, включаючи кредитну якість інструмента, залишок строку, протягом якого ставка відсотка за контрактом є фіксованою, а також залишок строку до погашення основної суми та валюту, в якій здійснюватимуться платежі.

Товариство оцінює станом на кожну звітну дату резерв під збитки за фінансовим інструментом у розмірі, що дорівнює:

- 12-місячним очікуваним кредитним збиткам у разі, якщо кредитний ризик на звітну дату не

зазнав значного зростання з моменту первісного визнання;
- очікуваним кредитним збиткам за весь строк дії фінансового інструменту, якщо кредитний ризик за таким фінансовим інструментом значно зріс із моменту первісного визнання.
У випадку фінансових активів кредитним збитком є теперішня вартість різниці між договірними грошовими потоками, належними до сплати на користь Товариства за договором; і грошовими потоками, які Товариство очікує одержати на свою користь.
Станом на кожну звітну дату Товариство оцінює, чи зазнав кредитний ризик за фінансовим інструментом значного зростання з моменту первісного визнання. При виконанні такої оцінки Товариство замість зміни суми очікуваних кредитних збитків використовує зміну ризику настання дефолту (невиконання зобов'язань) протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента. Для виконання такої оцінки Товариство порівнює ризик настання дефолту (невиконання зобов'язань) за фінансовим інструментом станом на звітну дату з ризиком настання дефолту за фінансовим інструментом станом на дату первісного визнання, і враховує при цьому обгрунтовано необхідну та підтверджувану інформацію, що є доступною без надмірних витрат або зусиль, і вказує на значне зростання кредитного ризику з моменту первісного визнання.
Товариство може зробити припущення про те, що кредитний ризик за фінансовим інструментом не зазнав значного зростання з моменту первісного визнання, якщо було з'ясовано, що фінансовий інструмент має низький рівень кредитного ризику станом на звітну дату.
Дебіторська заборгованість
До фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю Товариство відносить дебіторську заборгованість.
Безумовна дебіторська заборгованість визнається як актив тоді, коли Товариство стає стороною договору та, внаслідок цього, набуває юридичне право одержати грошові кошти.
Первісна оцінка дебіторської заборгованості здійснюється за справедливою вартістю.
Після первісного визнання подальша оцінка дебіторської заборгованості відбувається за амортизованою вартістю.
Поточну дебіторську заборгованість без встановленої ставки відсотка Товариство оцінює за сумою первісного рахунку фактури, якщо вплив дисконтування є несуттєвим.
Якщо є об'єктивне свідчення того, що відбувся збиток від зменшення корисності, балансова вартість активу зменшується на суму таких збитків із застосуванням рахунку резервів.
Резерв під збитки для очікуваних кредитних збитків від зменшення корисності визначається як різниця між балансовою вартістю та теперішньою вартістю очікуваних майбутніх грошових потоків в тому числі справедливої вартості заставного майна. Визначення суми резерву на покриття збитків від зменшення корисності відбувається на основі аналізу дебіторів та відображає суму, яка, на думку керівництва, достатня для покриття понесених збитків. Для фінансових активів, які є істотними, резерви створюються на основі індивідуальної оцінки окремих дебіторів, для фінансових активів, суми яких індивідуально не є істотними - на основі групової оцінки. Фактори, які Товариство розглядає при визначенні того, чи є у нього об'єктивні свідчення наявності збитків від зменшення корисності, включають інформацію про тенденції непогашення заборгованості у строк, ліквідність, платоспроможність боржника.
Фінансові активи, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку
До фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю, з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку, відносяться акції та паї (частки) господарських товариств.
Справедлива вартість - це сума, на яку можна обміняти актив або за допомогою якої можна врегулювати зобов'язання під час здійснення угоди на загальних умовах між добре обізнаними непов'язаними сторонами, що діють на добровільних засадах. Справедлива вартість являє собою поточну ціну пропозиції для фінансових активів та ціну попиту для фінансових зобов'язань, що котируються на активному ринку. Стосовно активів та зобов'язань із ринковими ризиками, що взаємно компенсуються, Товариство може використовувати середні ринкові ціни для

Продовження додатку В

визначення справедливої вартості позиції із ризиками, що взаємно компенсуються, та застосовувати до чистої відкритої позиції відповідну ціну попиту або ціну пропозиції. Фінансовий інструмент вважається таким, що котирується на активному ринку, якщо котирування цього фінансового інструменту є вільно та регулярно доступними на фондовій біржі чи в іншій організації та якщо ці котирування відображають фактичні та регулярні ринкові операції, що здійснюються на загальних умовах

Цінні папери за справедливою вартістю, зміни якої відносяться на фінансовий результат, обліковуються за справедливою вартістю.

Після первісного визнання Товариство оцінює їх за справедливою вартістю.

Справедлива вартість акцій, які внесені до біржового списку, оцінюється за біржовим курсом організатора торгівлі.

Якщо акції мають обіг більш як на одному організаторі торгівлі, при розрахунку вартості активів такі інструменти оцінюються за курсом на основному ринку для цього активу або, за відсутності основного ринку, на найсприятливішому ринку для нього. За відсутності свідчень на користь протилежного, ринок, на якому Товариство зазвичай здійснює операцію продажу активу, приймається за основний ринок або, за відсутності основного ринку, за найсприятливіший ринок.

При оцінці справедливої вартості активів застосовуються методи оцінки вартості, які відповідають обставинам та для яких є достатньо даних, щоб оцінити справедливу вартість, максимізуючи використання доречних відкритих даних та мінімізуючи використання закритих вхідних даних.

Для оцінки акцій, що входять до складу активів Товариства та не перебувають у біржовому списку організатора торгівлі, та паїв (часток) господарських товариств за обмежених обставин наближеною оцінкою справедливої вартості може бути собівартість. Це може бути тоді, коли наявної останньої інформації недостатньо, щоб визначити справедливу вартість, або коли існує широкий діапазон можливих оцінок справедливої вартості, а собівартість є найкращою оцінкою справедливої вартості у цьому діапазоні.

Якщо є підстави вважати, що балансова вартість суттєво відрізняється від справедливої, Товариство визначає справедливу вартість за допомогою інших методів оцінки. Відхилення можуть бути зумовлені значними змінами у фінансовому стані емітента та/або змінами кон'юнктури ринків, на яких емітент здійснює свою діяльність, а також змінами у кон'юнктурі фондового ринку.

Справедлива вартість акцій, обіг яких зупинено, у тому числі цінних паперів емітентів, які включені до Списку емітентів, що мають ознаки фіктивності, визначається із урахуванням наявності строків відновлення обігу таких цінних паперів, наявності фінансової звітності таких емітентів, результатів їх діяльності, очікування надходження майбутніх економічних вигід.

Прибуток або збиток за фінансовим активом або фінансовим зобов'язанням, що оцінюється за справедливою вартістю, визнається у прибутку або збитку, за винятком випадків, коли він є інвестицією в інструмент капіталу і Товариство вирішило скористатися можливістю подавати прибутки і збитки за таким інструментом в іншому сукупному доході.

Зобов'язання.

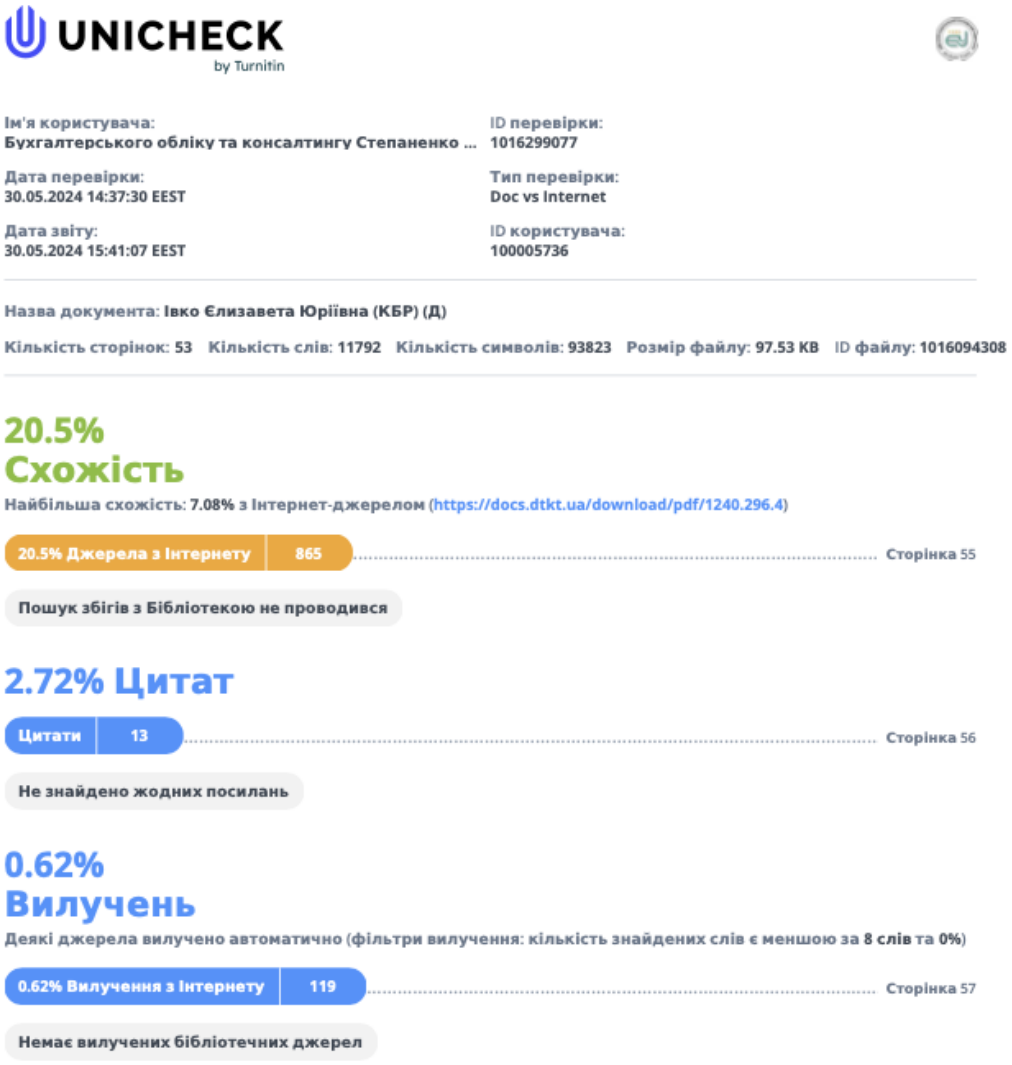
Кредиторська заборгованість визнається як зобов'язання тоді, коли Товариство стає стороною договору та, внаслідок цього, набуває юридичне зобов'язання сплатити грошові кошти.

Поточні зобов'язання - це зобов'язання, які відповідають одній або декільком із нижченаведених ознак:

- Товариство сподівається погасити зобов'язання або зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду;
- Товариство не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання протягом щонайменше дванадцяти місяців після звітного періоду.

Поточні зобов'язання визнаються за умови відповідності визначенню і критеріям визнання

зобов'язань.
Поточні зобов'язання оцінюються у подальшому за амортизованою вартістю.
Поточну кредиторську заборгованість без встановленої ставки відсотка Товариство оцінює за сумою первісного рахунку фактури, якщо вплив дисконтування є несуттєвим.
Облікові політики щодо основних засобів та нематеріальних активів
Визнання та оцінка основних засобів
Товариство визнає матеріальний об'єкт основним засобом, якщо він утримується з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року.
Первісно Товариство оцінює основні засоби за собівартістю. У подальшому основні засоби оцінюються за їх собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності. Сума накопиченої амортизації на дату переоцінки виключається з валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу. Дооцінка, яка входить до складу власного капіталу, переноситься до нерозподіленого прибутку, коли припиняється визнання відповідного активу.
Амортизація основних засобів.
Амортизація основних засобів Товариства нараховується прямолінійним методом.
Нематеріальні активи
Нематеріальні активи обліковуються за первісною вартістю (собівартістю) з вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.
Амортизація окремого об'єкта нематеріальних активів розраховується із застосуванням прямолінійного методу, виходячи із строку корисного використання об'єкту.
Зменшення корисності основних засобів та нематеріальних активів
На кожну звітну дату Товариство оцінює, чи є якась ознака того, що корисність активу може зменшитися. Товариство зменшує балансову вартість активу до суми його очікуваного відшкодування, якщо і тільки якщо сума очікуваного відшкодування активу менша від його балансової вартості. Таке зменшення негайно визнається в прибутках чи збитках, якщо актив не обліковують за переоціненою вартістю згідно з МСБО 16. Збиток від зменшення корисності, визнаний для активу (за винятком гудвілу) в попередніх періодах, Товариство сторнує, якщо і тільки якщо змінилися попередні оцінки, застосовані для визначення суми очікуваного відшкодування. Після визнання збитку від зменшення корисності амортизація основних засобів коригується в майбутніх періодах з метою розподілення переглянутої балансової вартості необоротного активу на систематичній основі протягом строку корисного використання.
Облікові політики щодо оренди
Для відображення орендних операцій Товариство користується нормами МСФЗ 16 "Оренда". Товариством використовується звільнення щодо застосування МСФЗ 16 для оренди об'єктів з:
- низькою вартістю - тобто активів, вартість яких, коли вони не перевищують встановлену обліковою політикою Товариства, навіть якщо сумарна величина таких договорів оренди є істотною;
- короткострокової оренди - тобто оренди, термін дії якої становить не більше 12 місяців.
Товариство в якості Орендодавця застосовує норми МСФЗ 16 "Оренда". На дату початку оренди орендодавець визнає активи, утримувані за фінансовою орендою, у своєму звіті про фінансовий стан та подає їх як дебіторську заборгованість за сумою, що дорівнює чистій інвестиції в оренду. Орендні платежі, включені в оцінку чистої інвестиції в оренду, включають перелічені далі платежі за право використання базовим активом протягом строку оренди, не отримані на дату початку оренди. Орендодавець визнає фінансовий дохід протягом строку оренди на основі моделі, яка відображає сталу періодичну ставку прибутковості на чисті інвестиції орендодавця в оренду. Дисконтування валової інвестиції в оренду здійснюється за середніми кредитними ставками, що діяли на дату укладення договору фінансового лізингу, відповідно до статистичної інформації, розміщеної на сайті Національного банку України.

UNICHECK
by Turnitin

Ім'я користувача:
Бухгалтерського обліку та консалтингу Степаненко ...

ID перевірки:
1016299077

Дата перевірки:
30.05.2024 14:37:30 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
30.05.2024 15:41:07 EEST

ID користувача:
100005736

Назва документа: Івко Єлизавета Юріївна (КБР) (Д)

Кількість сторінок: 53 Кількість слів: 11792 Кількість символів: 93823 Розмір файлу: 97.53 KB ID файлу: 1016094308

20.5%
Схожість

Найбільша схожість: 7.08% з Інтернет-джерелом (https://docs.dtkt.ua/download/pdf/1240.296.4)

20.5% Джерела з Інтернету 865 ..... Сторінка 55

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

2.72% Цитат

Цитати 13 ..... Сторінка 56

Не знайдено жодних посилань

0.62%
Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.62% Вилучення з Інтернету 119 ..... Сторінка 57

Немає вилучених бібліотечних джерел

Міністерство освіти і науки України
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Факультет обліку та податкового менеджменту
ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ:
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ
Збірник матеріалів
IX Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої 65-й річниці Факультету обліку та податкового менеджменту
24 квітня 2024 року

УДК 697

Івко Є.Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник — Ходзицька В.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Боргові цінні папери відіграють ключову роль у економіці, як засіб для залучення коштів та фінансування різноманітних проектів та ініціатив. Організації та державні установи можуть випускати ці папери, такі як облігації, для отримання коштів на розвиток або фінансування проектів. Особи, які інвестують у ці цінні папери, стають їх власниками та отримують певний відсоток прибутку від цих інвестицій.

Боргові цінні папери дозволяють підприємствам отримувати кошти не тільки зі своїх джерел, але й зовнішніх, що покращує їх фінансовий стан та забезпечує можливість розширення бізнесу. Також це менш ризикований спосіб залучення коштів порівняно з емісією акцій, оскільки це не передбачає передачу контролю над підприємством.

Боргові цінні папери є підтипом пайових цінних паперів, які встановлюють відносини позики між емітентом або особою, яка видала цінний папір, та їх власниками. Ці папери передбачають обов'язок емітента сплатити кошти, передати товари або надати послуги у визначений строк. Крім того, вони включають інші права власника та обов'язки емітента та осіб, які забезпечують позику [1].

Існують різні види операцій з борговими цінними паперами, включаючи їх купівлю, продаж, емісію нових, погашення, виплату відсотків та конвертацію. Облік боргових цінних паперів має свої особливості через різноманітність умов виплати доходів та залежність від різних факторів, таких як процентні ставки, терміни погашення та рівні ризику.

Також боргові цінні папери можна класифікувати як тимчасові або постійні активи в залежності від терміну утримання. Це впливає на їхнє зарахування до відповідних рахунків у бухгалтерському обліку. Вартість боргових цінних паперів може змінюватися через ринкові коливання, тому їхню вартість слід періодично переоцінювати.

Принципова відмінність у відображенні на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності акцій і облігацій власної емісії та фінансових інвестицій полягає в економічній сутності майнових прав, які забезпечуються цими цінними паперами. Так, вартість емітованих акціонерним товариством акцій являє собою статутний капітал і включається до складу власних фінансових ресурсів підприємства.

У свою чергу, емісія облігацій є запозиченням фінансових ресурсів на певний період часу, таким чином вони не впливають на зміни в капіталі, і залежно від терміну, на який випущені облігації, в балансі відображається в

складі довгострокових або поточних зобов’язань (в другому або третьому розділі пасиву відповідно). Щодо облігацій у вигляді фінансових інвестицій підприємства порядок відображення їх в обліку залежить від ступеня ліквідності та цілей придбання цих цінних паперів.

Рахунок 52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями" використовується для обліку розрахунків з іншими особами за емітованими та погашеними власними облігаціями, строк погашення яких перевищує 12 місяців з дати складання балансу. Отримані доходи від продажу або іншого відчуження від облігацій зараховуються на рахунок 741 "Дохід від реалізації фінансових інвестицій". Витрати, пов'язані з такими операціями, включаючи собівартість реалізованих фінансових інвестицій, обліковуються на підрахунку 971 [2].

Аналітичний облік отриманих векселів проводиться окремо для кожного векселя. Векселі, що мають довгостроковий строк платежу, обліковуються на субрахунку 182 "Довгострокові векселі одержані", а векселі з короткостроковим строком платежу - на рахунку 34 "Короткострокові векселі одержані". При отриманні векселів, відповідні рахунки 182 "Довгострокові векселі одержані" або 34 "Короткострокові векселі одержані" дебетуються. Погашення векселів або їх продаж також відображаються за допомогою рахунків 182 "Довгострокові векселі одержані" або 34 "Короткострокові векселі одержані" [2].

Придбані підприємством в банку ощадні сертифікати відображаються в обліку на рахунках 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті" та 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті". Аналітичний облік здійснюється за банками, що видали ощадні сертифікати, а для термінових сертифікатів - за термінами їх вилучення. Конкретно, при записі в обліку дебетується субрахунок 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті", а кредитується субрахунок 311 "Поточні рахунки в національній валюті" для національної валюти та субрахунок 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" для іноземної валюти [2].

Отже, з огляду на різноманітність умов виплати доходів та залежність від різних факторів, облік боргових цінних паперів вимагає уважного підходу та періодичної переоцінки їхньої вартості через ринкові коливання. Принципова відмінність у відображенні на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності акцій та боргових цінних паперів власної емісії та фінансових інвестицій полягає в економічній сутності майнових прав, які забезпечуються цими цінними паперами.

Список використаних джерел

1. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text(дата звернення: 13.04.2024).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text(дата звернення: 13.04.2024).